

3^η Ενότητα: Ταξίδι στον κόσμο της φύσης

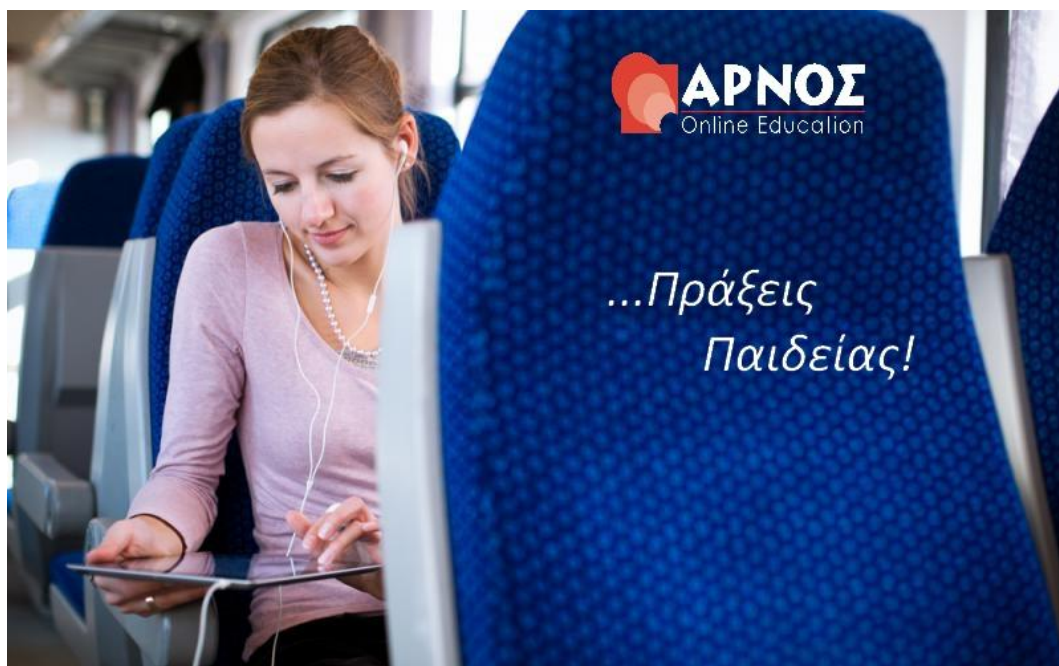
Γλώσσα Α' Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σ.σ. 40 - 57)

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης & SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

Περιεχόμενα

A. Εισαγωγικά Κείμενα.....	2
B. Περιγραφή.....	4
Γ. Αφήγηση.....	14
Δ. Επιχειρηματολογία	26
Ε. Πολυτροπικότητα.....	37
Διαθεματική Εργασία	41

3η Ενότητα : Ταξίδι στον κόσμο της φύσης

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

A. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Κείμενο 1 [Ας γνωρίσουμε τη Σαλαμίνα] σελ. 40

Ερώτηση κατανόησης

Παρά την ανθρώπινη παρέμβαση, αυτή η φύση διατηρεί την ομορφιά της. Μπορείτε να επιβεβαιώσετε τη θέση αυτή με στοιχεία από το κείμενο;

Στοιχεία του κειμένου που επιβεβαιώνουν τη θέση ότι η φύση στη Σαλαμίνα διατηρεί την ομορφιά της είναι τα εξής:

- «Χαμηλοί λόφοι περιβάλλουν με στοργή ένα τοπίο».
- «Οι παραλίες, γραφικές, συνομιλούν αδιάκοπα με τις μελαγχολικές σιλουέτες των αγκυροβολημένων караβιών στο βάθος».
- «Η νότια πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό. Το τοπίο γίνεται ξαφνικά άγριο με έντονη και πυκνή βλάστηση. Πλούσιος πευκώννας ξεδιπλώνεται δεξιά κι αριστερά του ασφαλτοστρωμένου δρόμου με αναζωογονητικές μυρωδιές, μελίσσια και τιτιβίσματα. Ο φιδίσιος δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους νότιους παραλιακούς οικισμούς, Κολώνες, Άγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει στο κρυφτό που παίζουν οι αχτίδες του ήλιου με τις φυλλωσιές των δέντρων, αφήνοντας μικρά αναπάντεχα ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας».

Κείμενο 2: [Ιστορία μιας φώκιας] σελ. 41

Ερωτήσεις κατανόησης

1. Για ποιον λόγο ο άνθρωπος-ψαράς επιδιώκει να απαλλαγεί από τη φώκια; Πώς επιδρά αυτό στην ψυχολογία του;

Ο ψαράς προσπαθεί να απαλλαγεί από τη φώκια, γιατί η χροιά είναι κακή και το φαγητό δεν επαρκεί ούτε για να φάει η φώκια ούτε για να θρέψει την οικογένειά του («περνούσαν μεγάλες φτώχειες –η χροιά ήταν πολύ κακή», «Αυτό το βρομόψαρο τρώει την μπουκιά απ' το στόμα των παιδιών μας»).

Οι προσπάθειες που κάνει να διώξει τη φώκια τού προξενούν θλίψη και στενοχώρια, έτσι, ύστερα από κάθε προσπάθεια που κάνει για να απαλλαγεί απ' αυτήν, επιστρέφει στο σπίτι του με ραγισμένη την καρδιά και ράκος ψυχολογικά («Ο ψαράς γύρισε στην καλύβα του με την καρδιά ραγισμένη απ' το χαμό της συντρόφου του», «Ο ψαράς γύρισε σπίτι του ψυχικό ράκος»). Για τον ψαρά η φώκια δεν είναι ένα απλό ζώο είναι η σύντροφός του.

2. Πώς αντιδρά το ζώο-φώκια απέναντι σ' αυτή τη συμπεριφορά του ανθρώπου;

Η φώκια είναι απόλυτα αφοσιωμένη στον ψαρά και παρά το γεγονός ότι εκείνος της φέρεται τόσο άσχημα, έως και βάνουσα όταν της σπάει το πτερύγιο, εκείνη τον συγχωρεί κάθε φορά και επιστρέφει κοντά του. Την πρώτη φορά που την έδιωξε, επέστρεψε στη θέση της δίπλα στο τζάκι σαν να μην την είχε συμβεί τίποτα και τη δεύτερη του ζήτησε βοήθεια για το τραυματισμένο της πτερύγιο, αν και ήταν ο ίδιος ο ψαράς που την είχε τραυματίσει. Η αγάπη της για τον ψαρά είναι αγνή και πραγματική.

3. Το τέλος της «Ιστορίας μιας φώκιας» σε ποιες σκέψεις σάς οδηγεί για τη συνύπαρξη ανθρώπου και ζώου;

Στο τέλος της ιστορίας μας ο ψαράς καταλαβαίνει ότι δεν μπορεί να ζήσει χωρίς τη φώκια και την κρατά για πάντα κοντά του. Το αίσιο αυτό τέλος της ιστορίας μάς δείχνει ότι άνθρωπος και ζώα μπορούν να συνυπάρξουν αρμονικά, αρκεί ο άνθρωπος να κατανοήσει ότι πρέπει να σέβεται τα ζώα και τη φύση τους και όχι να τα χρησιμοποιεί ως αντικείμενα για την εξυπηρέτηση των σκοπών του. Ο άνθρωπος οφείλει να σεβαστεί την ύπαρξή τους, να αναγνωρίσει το δικαίωμά τους στη ζωή και κυρίως να σεβαστεί τον αγώνα που καθημερινά δίνουν για να επιβιώσουν σε ένα εχθρικό περιβάλλον το οποίο ο ίδιος δημιούργησε. Τα ζώα είναι οι συνοδοιπόροι του ανθρώπου στην ιστορία της εξέλιξης, δεν είναι οι υπηρέτες του αλλά οι συγκατοικοί του στον πλανήτη.

Κείμενο 3: [Ανανεώσιμοι φυσικοί και ενεργειακοί πόροι] σελ. 42

Ερωτήσεις κατανόησης**1. Ποια ερωτήματα θέτει ο συγγραφέας στην εισαγωγή του κειμένου σχετικά με τους φυσικούς πόρους και το περιβάλλον;**

Ο συγγραφέας θέτει στην εισαγωγή του κειμένου τα παρακάτω ερωτήματα:

- α.** «Πώς θα ζήσουν οι επόμενες γενιές ανθρώπων αν εξαντληθούν αυτοί οι φυσικοί πόροι;»,
- β.** «Πώς θα ζήσουμε εμείς καλά και οι επόμενες γενιές καλύτερα, αν καταστρέψουμε το φυσικό μας περιβάλλον;».

2. Προς ποιες κατευθύνσεις κινούνται οι προτάσεις του κειμένου, για να «διορθωθούν τα πράγματα»;

Ο συγγραφέας πιστεύει ότι για να διορθωθούν τα πράγματα πρέπει να αλλάξει ο τρόπος χρήσης των μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων. Συγκεκριμένα οι άνθρωποι πρέπει:

- α.** να περιορίσουν τη σπατάλη και να καταναλώνουν μόνο όσα προϊόντα τους είναι πραγματικά αναγκαία, επίσης, να επαναχρησιμοποιούν τα προϊόντα χωρίς να επηρεάζονται από τις διαφημίσεις ή τον περίγυρό τους.
- β.** Να ανακυκλώνουν όλα τα υλικά και κυρίως εκείνα που προέρχονται από μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αλλά και να παράγουν προϊόντα από υλικά που μπορούν να ανακυκλωθούν.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

B. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

B1. Στοιχεία περιγραφής

Ακούω και μιλώ (σελ. 43)

1. Για ποιο μέρος της Σαλαμίνας (βόρειο, νότιο, ανατολικό, δυτικό) δίνει πληροφορίες η πρώτη παράγραφος του κειμένου 1 και για ποιο η τρίτη παράγραφος;

Η πρώτη παράγραφος του κειμένου 1 δίνει πληροφορίες για το ανατολικό μέρος της Σαλαμίνας : Σελήνια, Κακή Βίγλα, Περάνι, Περιστερία, όλα τοποθετημένα στις ανατολικές ακτές.

Η τρίτη παράγραφος δίνει πληροφορίες για το νότιο μέρος του νησιού: *Η νότια πλευρά του νησιού [...] που οδηγεί στους νότιους παραλιακούς οικισμούς, Κολώνες, Αγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια.*

2. Μελετήστε όλο το [κείμενο 1](#). Ο συγγραφέας του σας δίνει την εντύπωση ότι μένει ακίνητος σε ένα σημείο και αποκεί περιγράφει ή κινείται στον χώρο (π.χ. από μακριά-κοντά, από βόρεια-νότια, από πάνω-κάτω κτλ.); • Σχεδιάστε με μικρά βέλη πάνω στο χάρτη της Σαλαμίνας που βρίσκεται δίπλα στο [κείμενο 1](#) την πορεία που διαγράφει η περιγραφή του.

Ο συγγραφέας περιγράφει τη Σαλαμίνα ενώ κινείται στο ανατολικό τμήμα του νησιού από τον βορρά προς τον νότο:

- «Σελήνια, Κακή Βίγλα, Περάνι, Περιστερία, όλα τοποθετημένα στις **ανατολικές ακτές**» (1η παράγραφος)
- «Τα καράβια χάνονται απ’ το οπτικό πεδίο όσο κατεβαίνουμε **νοτιότερα**» (1η παράγραφος)
- «Η **νότια** πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό» (3η παράγραφος)
- «Ο φιδίσιος δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους **νότιους** παραλιακούς οικισμούς» (3η παράγραφος)
- Η μπλε γραμμή στον χάρτη δείχνει την πορεία που διαγράφει η περιγραφή του συγγραφέα:

3. «Η νότια πλευρά... συνοδεία ούζου»: Βρείτε το απόσπασμα στο κείμενο. • Υπογραμμίστε τα επίθετα. • Είναι πολλά ή λίγα; • Διαβάστε το τώρα χωρίς τα επίθετα. • Μιλήστε στην τάξη για την εντύπωση που σας δημιουργεί τώρα το απόσπασμα. • Συγκρίνετε τις δύο εκδοχές (αυτή που δίνει το κείμενο και την άλλη χωρίς τα επίθετα). • Ποια από τις δύο σας κάνει να φανταστείτε πιο εύκο-λα και με περισσότερες λεπτομέρειες την εικόνα της νότιας πλευράς του νησιού; • Τα επίθετα παίζουν διακοσμητικό ρόλο ή δίνουν ουσιαστικές πληροφορίες στον αναγνώστη;

α. Το απόσπασμα με επίθετα: «*Η νότια πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό. Το τοπίο γίνεται ξαφνικά άγριο με έντονη και πυκνή βλάστηση. Πλούσιος πευκώνας ξεδιπλώνεται δεξιά κι αριστερά του ασφαλοστρωμένου (μετχ.) δρόμου με αναζωογονητικές μυρωδιές, μελίσσια και τιτιβίσματα. Ο φιδίσιος δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους νότιους παραλιακούς οικισμούς, Κολώνες, Άγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει στο κρυφτό που παίζουν οι αχτίδες του ήλιου με τις φυλλωσιές των δέντρων, αφήνοντας μικρά αναπάντεχα ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Οι ήσυχες κυματόβρεχτες ταβερνούλες στις βοτσαλωτές παραλίες προσκαλούν τον κολυμβητή να γευτεί το ψητό χταποδάκι και τα κάθε λογής όστρακα συνοδεία ούζου.*».

β. Το απόσπασμα χωρίς επίθετα: «*Η πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό. Το τοπίο γίνεται ξαφνικά με βλάστηση. Πευκώνας ξεδιπλώνεται δεξιά κι αριστερά του ασφαλοστρωμένου δρόμου με μυρωδιές, μελίσσια και τιτιβίσματα. Ο δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους οικισμούς, Κολώνες, Άγ. Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει στο κρυφτό που παίζουν οι αχτίδες του ήλιου με τις φυλλωσιές των δέντρων, αφήνοντας ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Οι ταβερνούλες στις βοτσαλωτές παραλίες προσκαλούν τον κολυμβητή να γευτεί το χταποδάκι και τα κάθε λογής όστρακα συνοδεία ούζου.*».

• Τα επίθετα στο απόσπασμα είναι πολλά καθώς το κείμενο είναι περιγραφική. Τα επίθετα δεν είναι διακοσμητικά αφού στο δεύτερο απόσπασμα, χωρίς τα επίθετα, δυσκολευόμαστε να κατανοήσουμε το κείμενο, ενώ σε πολλές περιπτώσεις έχουμε ελλιπή πληροφόρηση. Τα επίθετα μας βοηθούν να φανταστούμε αλλά και κατανοήσουμε καλύτερα πώς είναι η νότια πλευρά του νησιού.

Z Τα **επίθετα** χρησιμοποιούνται στον γραπτό λόγο για να μεταδώσουν σημαντικές πληροφορίες, απαραίτητες για την κατανόηση του κειμένου, ενώ συγχρόνως **εμπλουτίζουν τον λόγο** και τον κάνουν πιο **άμεσο** και **παραστατικό**.

4. Υπογραμμίστε τα ρήματα στην τρίτη παράγραφο του κειμένου. • Σε ποιο χρόνο βρίσκονται; • Τι προσδίδει αυτός ο χρόνος στην περιγραφή;

- Τα ρήματα της τρίτης παραγράφου είναι τα εξής: *ανταμείβει, γίνεται, ξεδιπλώνεται, οδηγεί, συμμετέχει, παίζουν, προσκαλούν, να γευτεί.*
- Όλα τα ρήματα, εκτός από το ρ. *να γευτεί* που είναι υποτακτική αορίστου, βρίσκονται στον **ενεστώτα**.

Σ Ο **ενεστώτας** προσδίδει στην περιγραφή ζωντάνια και παραστατικότητα καθώς τοποθετεί την περιγραφή στο σήμερα, στο παρόν, και ο αναγνώστης αισθάνεται ότι συμμετέχει σ' αυτό που περιγράφεται.

5. Ποιος είναι ο σκοπός του **κειμένου 1**; • Ποιο είναι το ύφος του (οικείο, επίσημο, φιλικό, απόμακρο, απότομο, τυπικό);

Ο σκοπός του κειμένου 1 είναι να πληροφορήσει τον αναγνώστη για τη Σαλαμίνα και, περιγράφοντας τις ομορφιές του νησιού, να προσελκύσει παραθεριστές.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Διαβάζω και γράφω (σελ. 43)

1. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το **κείμενο 1**, παρουσιάστε σε 2-3 γραμμές το θέμα του.

Θέμα του κειμένου είναι η **περιγραφή της Σαλαμίνας** ως ιδιαίτερο παραθεριστικό κέντρο που συνδυάζει το χωριό με το νησί, την ομορφιά του τοπίου με την παράξενη αυτοσχεδιαστική αρχιτεκτονική των κατοίκων του. Στην ανατολική πλευρά οι χαμηλοί λόφοι περιβάλλουν τα άναρχα χτισμένα σπιτάκια. Η νότια πλευρά με το άγριο τοπίο και την πλούσια βλάστηση αμείβει και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη.

2. Ξαναδιαβάστε το **κειμένο 1** και, παρακολουθώντας την πορεία της περιγραφής σε κάθε παράγραφο, εντοπίστε:

α. τη θεματική πρόταση της παραγράφου,

β. τις σημαντικές λεπτομέρειες για την ανάπτυξή της.

Στη συνέχεια γράψτε έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο, ο οποίος να αποδίδει σύντομα το περιεχόμενό της, χωρίς να επαναλαμβάνετε αυτούσια τμήματα του κειμένου.

1η παράγραφος

α) **Θεματική πρόταση:** Στα νεότερα χρόνια η Σαλαμίνα ... περιοχής του Πειραιά.

Σημαντικές λεπτομέρειες: Σελήνια, Κακή Βίγλα, Περάνι, Περιστερία, όλα τοποθετημένα στις ανατολικές ακτές... Χαμηλοί λόφοι περιβάλλουν με στοργή ένα τοπίο που δέχτηκε την αυτοσχεδιαστική αρχιτεκτονική παρέμβαση των κατοίκων του. ... μικρά σπιτάκια, άναρχα κτισμένα, ... Απομακρυσμένα το ένα από το άλλο, ... Οι παραλίες, γραφικές ... των αγκυροβολημένων караβιών στο βάθος.

Πλαγιότιτλος: Η ανατολική πλευρά της Σαλαμίνας.

2η παράγραφος

α) **Θεματική πρόταση:** δεν υπάρχει

β) **Λεπτομέρειες:** Πινακίδες λίγες έως ανύπαρκτες ... διαδρομές ... φέρνουν αντιμέτωπο με παλιές γνώριμες, ξεχασμένες αγγελίες.

Πλαγιότιτλος: Ελάχιστες οι πινακίδες στις διαδρομές της Σαλαμίνας

3η παράγραφος

α) **Θεματική πρόταση:** Η νότια πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον πιο απαιτητικό.

β) **Λεπτομέρειες:** Το τοπίο... βλάστηση. Πλούσιος πευκώνας ... δρόμος. Ο φιδίσιος δρόμος της καθόδου... που οδηγεί... οικισμούς. Οι ήσυχες κυματόβρεχτες ταβερνούλες ... συνοδεία ούζου.

Πλαγιότιτλος: Η νότια πλευρά της Σαλαμίνας

4η παράγραφος

α) **Θεματική πρόταση:** Δεν υπάρχει

β) **Λεπτομέρειες:** Πολύβουοι, ειδικά το καλοκαίρι, οι παραθεριστικοί οικισμοί, με το σχεδόν αποκλειστικά ελληνικό ... δημιουργούν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα, κράμα νησιού και χωριού.

Πλαγιότιτλος: Η ιδιαίτερη μορφή των παραθεριστικών οικισμών της Σαλαμίνας

3. Φτιάξτε ένα διάγραμμα του κειμένου σε δύο στήλες. Στην πρώτη στήλη θα γράψετε τους πλαγιότιτλους ενώ στη δεύτερη θα γράψετε με τίτλους (βλέποντας

και τον χάρτη) την πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στην περιγραφή της Σαλαμίνας.

ΠΛΑΓΙΟΤΙΤΛΟΙ	ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
1ος πλαγιότιτλος: Η ανατολική πλευρά της Σαλαμίνας	εκκίνηση από ανατολικά: οι οικισμοί, οι λόφοι, οι παραλίες
2ος πλαγιότιτλος: Ελάχιστες οι πινακίδες στις διαδρομές της Σαλαμίνας	ακολουθώντας διαδρομές με ελάχιστες πινακίδες
3ος πλαγιότιτλος: Η νότια πλευρά της Σαλαμίνας	η πορεία προς τα νότια του νησιού: το τοπίο, ο πευκώνας, ο δρόμος, οι οικισμοί, οι ταβερνούλες
4ος πλαγιότιτλος: : Η ιδιαίτερη μορφή παραθεριστικών οικισμών της Σαλαμίνας	τουρισμός στη Σαλαμίνα: ο ιδιαίτερος χαρακτήρας των οικισμών

4. Αξιοποιώντας όσα γράψατε στις ασκήσεις 2 και 3, προσπαθήστε τώρα να γράψετε μια πρώτη μορφή περίληψης του κειμένου σε 80 λέξεις και συζητήστε τη στην τάξη.

Στα νεότερα χρόνια η Σαλαμίνα αποτελεί τόπο παραθερισμού κυρίως των κατοίκων της περιοχής του Πειραιά. Στην ανατολική πλευρά του νησιού υπάρχουν πολλοί οικισμοί και χαμηλοί λόφοι, που περιβάλλουν τα άναρχα χτισμένα σπιτάκια με την ιδιαίτερη αυτοσχέδια αρχιτεκτονική τους, οι παραλίες είναι γραφικές και στο βάθος διακρίνονται τα καράβια. Κατηφορίζοντας προς το νότο, αισθητή είναι η απουσία πινακίδων σε όλη τη διαδρομή, ενώ στις ελάχιστες που υπάρχουν, διαβάζουμε αγγελίες για τοπικά προϊόντα. Στον νότο το τοπίο γίνεται άγριο, με πλούσια βλάστηση και ένας φιδίσιος δρόμος οδηγεί στους παραλιακούς οικισμούς με τις ήσυχες ταβερνούλες και τις βοτσαλωτές παραλίες. Η Σαλαμίνα δέχεται κυρίως ελληνικό τουρισμό και, ίσως για τον λόγο, συνδυάζει ιδανικά το νησί με το χωριό.

B2. Είδη περιγραφής

Ακούω και μιλώ (σελ. 45)

Διαβάστε τώρα προσεκτικά την περιγραφή του κειμένου 4.

1. Είναι κι αυτή περιγραφή από κάποιο είδος τουριστικού οδηγού; • Από ποιο είδος κειμένου μπορεί να προέρχεται; • Από ποια στοιχεία του βγάλατε τα συμπεράσματά σας;

Η περιγραφή του κειμένου 4 δεν προέρχεται από τουριστικό οδηγό, αλλά είναι απόσπασμα από λογοτεχνικό έργο και συγκεκριμένα από το βιβλίο του Κώστα

Ουράνη, *Ταξίδια: Ελλάδα*. Τα στοιχεία που φανερώνουν πως το κείμενο είναι λογοτεχνικό είναι: η γλώσσα του με πολλές λογοτεχνικές εκφράσεις, το πλούσιο λεξιλόγιο, το ύφος που είναι προσωπικό και περιέχει τις σκέψεις του συγγραφέα, το πρώτο πρόσωπο στο οποίο γίνεται η περιγραφή. Τέλος, ο συγγραφέας περιγράφει το τοπίο, αλλά δεν δίνει χρηστικές πληροφορίες για τους αναγνώστες του, όπως κάνει ο τουριστικός οδηγός.

2. Προσπαθήστε να συγκρίνετε το κείμενο αυτό με το απόσπασμα του τουριστικού οδηγού ([κείμ. 1](#)) που μελετήσατε παραπάνω. Το θέμα είναι περίπου κοινό. Και στα δύο περιγράφεται ένας τόπος. Ποιος είναι, όμως, ο σκοπός κάθε περιγραφής;
- Ποιο από τα δύο κείμενα σάς φαίνεται πιο προσωπικό, πιο βιωματικό;

Σκοπός του τουριστικού οδηγού ([κείμ. 1](#)) είναι να πληροφορήσει τον αναγνώστη γι' αυτά που θα συναντήσει στη Σαλαμίνα, γι' αυτό περιέχει χρηστικές πληροφορίες (πού θα φάει κάποιος, πού θα κολυμπήσει κ.ά.) και περιγράφει με λεπτομέρειες τις ομορφιές και τα χαρακτηριστικά σημεία του νησιού. Αντίθετα, στόχος του συγγραφέα στο κείμενο 4 είναι να μεταφέρει τις εντυπώσεις, τις σκέψεις και τα συναισθήματα που του δημιούργησε η επίσκεψή του στη Μυτιλήνη.

- Στο λογοτεχνικό κείμενο το ύφος είναι πιο προσωπικό και βιωματικό. Αντίθετα το ύφος του τουριστικού οδηγού είναι πιο απρόσωπο και επίσημο.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 45)

1. Δείτε προσεκτικά τα [κείμενα 4, 5 και 6](#) που σας δίνονται παραπάνω και απαντήστε στα ερωτήματα:

- α. Πού αλλού μπορούμε να βρούμε περιγραφικά κείμενα; Σε τι είδους βιβλία;
- β. Και επιπλέον: μόνο τοπία περιγράφονται; Μήπως εκτός από την περιγραφή τοπίου, υπάρχουν κι άλλα είδη περιγραφής; Τι άλλο μπορεί να περιγράφεται;
- γ. Συμπληρώστε τον πίνακα που ακολουθεί:

α. Περιγραφικά κείμενα μπορούμε να βρούμε σε βιβλία λογοτεχνικά, επιστημονικά περιοδικά, εφημερίδες, μελέτες, διαφημιστικά και ενημερωτικά φυλλάδια, εφημερίδες, σχολικά βιβλία, καταλόγους μουσείων κ.α.

β. Εκτός από περιγραφή τοπίων μπορεί να έχουμε περιγραφή ανθρώπων, κάποιου χώρου, κτιρίων, αντικειμένων, ζώων, έργων τέχνης κ.ά.

γ.

ΚΕΙΜΕΝΟ	Σε τι είδους βιβλίο βρίσκεται;	Τι περιγράφει;
4	λογοτεχνικό βιβλίο	το νησί της Μυτιλήνης
5	περιοδικό για παιδιά	το πουλί μπούφος
6	σχολικό βιβλίο Ιστορίας	ένα ψηφιδωτό

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

B3. Λεξιλόγιο περιγραφής

1. Στην τρίτη παράγραφο του [κειμένου 1](#) προσπαθήστε να αντικαταστήσετε τα επίθετα με άλλα που έχουν αντίθετη σημασία. Στη συνέχεια διαβάστε το κείμενο στη νέα αυτή εκδοχή του.

Η βόρεια πλευρά του νησιού ανταμείβει και τον **λιγότερο απαιτητικό**. Το τοπίο γίνεται ξαφνικά **ήμερο** με **αραιή** βλάστηση. **Φτωχός** πευκώνας ξεδιπλώνεται δεξιά και αριστερά του **χωματένιου** δρόμου με **εξαντλητικές** μυρωδιές, μελίτσια, τιτιβίσματα. Ο **ίσιος** δρόμος της καθόδου, που οδηγεί στους **βόρειους ορεινούς** οικισμούς, Κολώνες, Άγιος Δημήτριος, Σατερλί, Κανάκια, συμμετέχει αφήνοντας **μεγάλα αναμενόμενα** ξέφωτα, αγνάντι στο γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας. Οι **θορυβώδεις** κυματόβρεχτες ταβερνούλες στις **αμμουδερές** παραλίες προσκαλούν τον κολυμβητή να γευτεί το **βραστό** χταποδάκι και τα κάθε λογής όστρακα συνοδεία ούζου.

2. Καταγράψτε τα επίθετα του [κειμένου 4](#). Μπορείτε να τα αντικαταστήσετε με άλλα ίδιας ή παρόμοιας σημασίας;

αφροστεφανωμένες (ακτές) : κυματόβρεχτες

γαλήνιο (Αιγαίο): ήσυχο

αρυτίδωτη (επιφάνεια): ήρεμη, ακύμαντη

έντονος (ήλιος): δυνατός, λαμπερός, καυτός

μεγάλες (πλάκες): τεράστιες

γυαλιστερές (πλάκες): λαμπερές, αστραφτερές

γαλήνια (θάλασσα): ήρεμη, ακύμαντη

κατάφυτα (βουνά): πυκνοφυτεμένα, δασωμένα
ασημένια (βουνά): αργυρόλευκα
τεράστια (πλάκα): γιγάντια
στενή (έξοδος): μικρή, στενόχωρη
μεγαλύτερη (διάσταση): πλατύτερη, φαρδύτερη
κατάφυτες (ακρογιαλιές): εύφορες, πυκνοφυτεμένες
πάμφωτος (κόλπος): ολόφωτος, κατάφωτος
ακίνητος (κόλπος): ασάλευτος
ονειρώδες (θέαμα): ονειρικό, μαγευτικό
τα ωραιότερα (ενν. θεάματα): τα ομορφότερα, πιο εντυπωσιακά

Ζ αφροστεφανωμένες, πυκνοφυτεμένα, μαγεμένα είναι μετοχές παθητικού παρακειμένου, οι οποίες λειτουργούν ως επίθετα (επιθετικοί προσδιορισμοί).

3. Στο **κείμενο 5** υπάρχουν αρκετά επίθετα σύνθετα, που έχουν δηλαδή προέλθει από τη σύνθεση δύο λέξεων (π. χ. καστανόξανθος). Γράψτε τα σύνθετα επίθετα του κειμένου αυτού και από ποιες λέξεις έχουν προέλθει/είναι σύνθετα.

νυχτόβιο: νύχτα + βίος
ολοστρόγγυλα: όλος + στογγυλός
πορτοκαλοκόκκινα: πορτοκαλί + κόκκινος
κιτρινοκάστανο: κίτρινο + καστανό
κιτρινόμαυρο: κίτρινο + μαύρο
καστανόλευκη: καστανό + λευκό
κοντόχοντρη: κοντή + χοντρή
αξιοθαύμαστο: άξιος + θαυμαστός

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

 ARNOS ...Πράξεις Παιδείας!

B4. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου

Ακούω και μιλώ (σελ. 46)

Δείτε προσεκτικά το σκίτσο. Περιγράψτε στην τάξη με λεπτομέρειες τι βλέπετε.

Στο σκίτσο εικονίζεται μια τεράστια οικολογική καταστροφή που προκλήθηκε από ανθρώπινες ενέργειες. Στο βάθος αριστερά διακρίνονται τα φουγάρα ενός εργοστασίου που με τον μαύρο τους καπνό μολύνουν την ατμόσφαιρα και με τα λύματα που πέφτουν στη θάλασσα καταστρέφουν το θαλάσσιο οικοσύστημα. Στη δεξιά πλευρά διακρίνουμε μια τσιμεντούπολη, με μαύρες πολυκατοικίες, χωρίς κανένα δέντρο ή λουλουδί. Η θάλασσα στο κάτω μέρος του σκίτσου είναι βρόμικη, γεμάτη σκουπίδια, άδεια κουτιά αναψυκτικών, μπουκάλια, κόκαλα, βιβλία και αριστερά, ανάμεσα στα σκουπίδια, διακρίνεται το χέρι ενός ανθρώπου που μοιάζει να προσπαθεί απεγνωσμένα να κρατηθεί στην επιφάνεια. Την εικόνα της απόλυτης καταστροφής συμπληρώνουν ο γλάρος που πετά στον ουρανό και μια πάπια με τα παπάκια της, που κολυμπούν στο νερό. Και τα τέσσερα ζώα φοράν αντιασφυξιογόνες μάσκες, συμβολίζοντας με τον τρόπο αυτό την επιτακτική ανάγκη να παρθούν μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος.

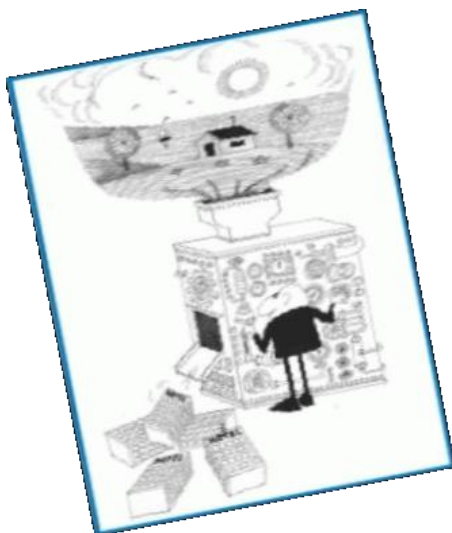
Διαβάζω και γράφω (σελ. 46)

1. Γράψτε έναν τίτλο ή έναν υπότιτλο για το σκίτσο αυτό.

- Η τουριστική ανάπτυξη στη χώρα μας.
- Το περιβάλλον θυσία στον βωμό της τουριστικής ανάπτυξης.
- Ξενοδοχεία, το μέλλον της οικονομίας

2. Σε μία παράγραφο περιγράψτε τι βλέπετε στο σκίτσο.

Στο σκίτσο αριστερά παρακολουθούμε έναν κύριο με επίσημο μαύρο κοστούμι να στέκεται μπροστά σε ένα υπερσύγχρονο ηλεκτρονικό μηχάνημα με πάρα πολλά

κουμπιά και διακόπτες. Στην πάνω πλευρά του υπάρχει μια τεράστια χοάνη. Πατώντας ο άνθρωπος κάποιους διακόπτες, ενεργοποιεί το μηχάνημα, το οποίο μέσα από τη χοάνη απορροφά το φυσικό τοπίο με τα δέντρα, τον ήλιο τη θάλασσα, τον καθαρό αέρα, δηλαδή ό,τι πιο όμορφο υπάρχει στη φύση, και το μετατρέπει σε άσχημα, ομοιόμορφα κουτιά-ξενοδοχεία. Το σκίτσο κατηριάζει την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος στο βωμό της τουριστικής ανάπτυξης και του κέρδους. Με τον τρόπο αυτό χάνεται η ποικιλομορφία και η πολυπλοκότητα του περιβάλλοντος και στη θέση του καταλαμβάνει η ομοιομορφία, η ασχήμια και η

τυποποίηση των μεγάλων ξενοδοχείων.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Γ. ΑΦΗΓΗΣΗ

Γ1. Στοιχεία αφήγησης

Ακούω και μιλώ (σελ. 47)

1. Τι αφηγείται ο συγγραφέας στο [κείμενο 2](#);
Ο συγγραφέας στο κείμενο 2 μεταφέρει στην Ολλανδία και μας αφηγείται την ιστορία της φιλίας ανάμεσα σε μια φώκια και έναν ψαρά.
2. Η αφήγηση οργανώνεται με άξονα τον τόπο (όπως στην περιγραφή) ή με βάση κάποια άλλη διάσταση; • Ποια;

Η αφήγηση οργανώνεται με **άξονα τον χρόνο**, τα γεγονότα, δηλαδή, διαδέχονται το ένα το άλλο με χρονολογική σειρά.

3. Σε ποιους χρόνους βρίσκονται κυρίως τα ρήματα του κειμένου; • Τι κοινό έχουν οι χρόνοι αυτοί μεταξύ τους;

Τα ρήματα βρίσκονται κυρίως σε παρατατικό(περνούσαν, ξετρυπώνουν), αόριστο (έπεσε, γύρισε). Είναι και οι δύο χρόνοι παρελθοντικοί.

4. Υπογραμμίστε λέξεις και φράσεις στο κείμενο που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων (π.χ. ύστερα, στη συνέχεια κτλ.) και την αιτιολόγηση κάποιων ενεργειών (π.χ. επειδή, καθώς, αφού κτλ.).

Λέξεις που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων: **όταν** δεν υπήρχε πια λέπι, **Τα χαράματα** ο ψαράς..., **αφού** ξανοίχτηκε..., **Μόλις** μπήκε μέσα..., **Αυτή τη φορά**..., **Αυτή τη φορά** η φώκια..., **Την ίδια νύχτα**..., ξανασκέφτηκαν ποτέ να..., **από εκείνη τη στιγμή**...

Λέξεις-φράσεις που δείχνουν την **αιτιολόγηση κάποιων** ενεργειών: η χρονιά ήταν πολύ κακή, η σκέψη, όμως, των παιδιών της που είχαν ξελιγωθεί από την πείνα κατεύνασε..., **αλαλιασμένος** απ' τις φωνές των παιδιών του που ζητούσαν φαΐ..., άλλωστε από εκείνη τη στιγμή...

Διαβάζω και γράφω (σελ. 47-48)

1. α. Μετά την ανάγνωση του κειμένου 2, γράψτε έναν δικό σας τίτλο στο κείμενο, που να αποδίδει καλύτερα το θέμα του.

Τίτλος: Η αληθινή φιλία ανάμεσα σε έναν ψαρά και μια φώκια.

- β. Αφού διαβάσετε πάλι το κείμενο και παρατηρήσετε την εξέλιξη της αφήγησης, γράψτε σύντομους πλαγιότιτλους σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

1η παράγραφος: Οι σχέσεις των ψαράδων με τις φώκιες.

2η παράγραφος: Ο ψαράς εξαιτίας της φτώχειας διώχνει τη φώκια που ζει στο σπίτι του.

3η παράγραφος: Ο ψαράς αφήνει τη φώκια σε ένα ξερονήσι.

4η παράγραφος: Η φώκια επιστρέφει, ο ψαράς την διώχνει ξανά και την

τραυματίζει.

5η παράγραφος: Η φώκια ζητά τη βοήθεια του ψαρά. Εκείνος μετανιωμένος για την πράξη του θα την κρατήσει για πάντα κοντά του.

γ. Με βάση τα προηγούμενα διαμορφώστε ένα διάγραμμα του κειμένου, συμπληρώνοντας τα εξής στοιχεία:

Τόπος – Χρόνος: Ολλανδία - κάποιος χειμώνας

Πρόσωπα-«ήρωες»: Η φώκια, ο ψαράς και η γυναίκα του

Το πρόβλημα – Ο στόχος: Η έλλειψη τροφής - η απομάκρυνση της φώκιας από το σπίτι

Η δράση – Τα αποτελέσματα: Ο ψαράς προσπάθησε δύο φορές να απομακρύνει τη φώκια από κοντά του – Η φώκια επέστρεψε και τις δύο φορές, ακόμα και όταν ο ψαράς την τραυμάτισε.

Η λύση: Η φώκια έμεινε για πάντα στο σπίτι του ψαρά.

δ. Τώρα με βάση αυτή την οργάνωση γράψτε μια πρώτη μορφή περίληψης σε 70-80 λέξεις.

Οι φώκιες, λένε οι Ολλανδοί, είναι τα σκυλιά των ψαράδων. Μια τέτοια φώκια ζούσε κοντά στον ψαρά της ιστορίας μας. Μια χρονιά ο ψαράς αποφάσισε να τη διώξει, γιατί το φαγητό δεν έφτανε. Έτσι, την άφησε σε ένα απομακρυσμένο νησί, αλλά επιστρέφοντας στο σπίτι τη βρήκε εκεί. Τη δεύτερη φορά την άφησε πιο μακριά και μάλιστα την τραυμάτισε. Η φώκια σύρθηκε μπροστά στο σπίτι του και ζήτησε βοήθεια. Ο ψαράς, μετανιωμένος, την περιποιήθηκε και την κράτησε για πάντα κοντά του.

2. Ένας συμμαθητής σας έγραψε την παρακάτω περίληψη για το κείμενο «Ιστορία μιας φώκιας». Μελετήστε την περίληψη αυτή, εντοπίστε τις «αρετές» και τις «αδυναμίες» της και σχολιάστε τις. • Προκειμένου να την αξιολογήσετε, συμβουλευτείτε τη θεωρία της αφήγησης που σας δόθηκε και της περίληψης που δίνεται παρακάτω.

«Ο συγγραφέας διηγείται μια ιστορία που άκουσε στην Ολλανδία για τη σχέση μιας οικογένειας ψαράδων και μιας φώκιας. Στην αρχή, αφού περιγράφει τη φώκια, αναφέρει ότι το ζώο βοηθάει τους ψαράδες στο ψάρεμα, αλλά τον χειμώνα μπαίνει στο σπίτι τους και ζητάει φαγητό. Στη συνέχεια, παρουσιάζει μια τέτοια φώκια, την οποία ο ψαράς ήθελε να ρίξει στη θάλασσα, επειδή στερούσε το φαγητό από τα παιδιά του. Η γυναίκα του προσπαθεί να τον αποτρέψει, αλλά στο τέλος πείστηκε ότι δε γινόταν αλλιώς. Τότε ο ψαράς πήγε τη φώκια σε ένα ξερονήσι, αλλά γυρίζοντας στενοχωρημένος τη βρήκε στο σπίτι. Σε λίγο καιρό προσπάθησε να τη διώξει ρίχνοντάς τη στο πέλαγος και χτυπώντας τη με το

κουπί. Τη νύχτα, όμως, η φώκια γύρισε τραυματισμένη και από τότε οι ψαράδες την κράτησαν μαζί τους, γιατί άρχισαν να πιάνουν όλο και περισσότερα ψάρια».

Θετικά στοιχεία της περίληψης:

- ξεκινά με αναφορά στον συγγραφέα: «Ο συγγραφέας διηγείται μια ιστορία...»
- αξιοποιεί συνδεδετικές λέξεις: Στην αρχή, Στη συνέχεια, αλλά, στο τέλος, Τότε, Σε λίγο καιρό, Τη νύχτα, όμως, από τότε
- περιέχει την κύρια θέση και τις βασικές ιδέες του κειμένου
- έχει πληροφοριακό ύφος και δε σχολιάζει το κείμενο.

• Οι αδυναμίες της περίληψης:

- υπερβαίνει κατά πολύ τον αριθμό των λέξεων που έχει οριστεί από την άσκηση (138 λέξεις αντί 70-80 που ζητάει η άσκηση)
- τα ρήματα που χρησιμοποιεί δεν ανήκουν στην ίδια χρονική βαθμίδα (π.χ. «μια τέτοια φώκια, την οποία ο ψαράς ήθελε να ρίξει στη θάλασσα, επειδή στερούσε το φαγητό από τα παιδιά του.

Η γυναίκα του **προσπαθεί να τον αποτρέψει**, αλλά στο τέλος **πείστηκε** ότι δε **γινόταν** αλλιώς»).

3. Να βρείτε ένα μύθο του Αισώπου, όπου πρωταγωνιστούν ζώα. • Διαβάστε τον προσεκτικά και σημειώστε τη δομή του, τα μέρη του, όπως παρουσιάζονται στο σχήμα που σας δίνεται στη θεωρία παραπάνω.

Μια φορά και έναν καιρό ήταν ένας μικρός βοσκός. Κάθε μέρα έπαιρνε το κοπάδι με τα πρόβατα του και ανέβαινε στον λόφο έξω από το χωριό, για τα βοσκήσει στα πράσινα λιβάδια. Στον ίδιο λόφο πήγαιναν κι άλλοι βοσκοί από το χωριό με τα πρόβατά τους, που ήταν πιο μεγάλοι και έμπειροι από τον μικρό βοσκό.

«Πρέπει να προσέχεις τα πρόβατα σου», του έλεγαν οι μεγαλύτεροι βοσκοί. «Να κάθεσαι άγρυπνος και να τα φυλάς κάθε στιγμή, γιατί από το βουνό κατεβαίνουν λύκοι και τρώνε τα αφύλακτα κοπάδια». «Αν δεις κάποιον λύκο να πλησιάζει, θα τρέξεις και θα φωνάξεις με όλη τη δύναμη της φωνής σου:

Λύκος, λύκος! και τότε εμείς, που είμαστε κοντά, θα έρθουμε να τον κυνηγήσουμε και να τον διώξουμε μακριά».

Ο μικρός βοσκός δεν έδινε σημασία στα λόγια των μεγαλύτερων. Καθόταν κάτω από ένα δέντρο και έπαιζε τη φλογέρα του και όταν βαριόταν πήγαινε έψαχνε στα δέντρα και έκλεβε τα αυγά από τις φωλιές των πουλιών. Οι άλλοι βοσκοί τον μάλωναν όταν τον έβλεπαν και του έλεγαν πως δεν πρέπει να κλέβει τα αυγά των πουλιών, γιατί από αυτά τα αυγά γεννιούνται μικρά πουλάκια που ομορφαίνουν τη φύση με τα χρώματα και τα κελαηδίσματα τους. Ο μικρός βοσκός όμως δεν έβαζε μυαλό. Αντί να φυλάει το κοπάδι του, όπως τον είχαν συμβουλέψει οι μεγαλύτεροι βοσκοί, κοιτούσε μόνο πώς να περάσει την ώρα του, μέχρι να δύσει ο ήλιος και να γυρίσει πάλι στο χωριό.

Μια μέρα, μην έχοντας τι να κάνει, σκέφτηκε να σκαρώσει μια φάρσα στους άλλους βοσκούς. Ανέβηκε σε ένα βράχο πάνω στον λόφο και άρχισε να φωνάζει προς την κατεύθυνση του χωριού «Λύκος! Λύκος! Βοήθεια συγχωριανοί! Βοήθεια!». Οι άντρες του χωριού άρπαξαν ό,τι βρήκαν μπροστά τους και έτρεξαν στον λόφο να βοηθήσουν τον νεαρό βοσκό, που μόλις τους είδε άρχισε να γελάει με το πάθημά τους. Οι άλλοι βοσκοί έφυγαν θυμωμένοι με το αστείο του και τον προειδοποίησαν ότι δεν είναι σωστό να τους τρομάζει λέγοντας ψέματα.

Ο νεαρός βοσκός δεν έδωσε σημασία και δύο μέρες μετά άρχισε πάλι τα ίδια καμώματα. «Λύκος! Λύκος!» φώναζε. «Τρέξτε συγχωριανοί, βοήθεια!». Πάλι οι συγχωριανοί έτρεξαν πάνω στον λόφο να σώσουν τον μικρό βοσκό και το κοπάδι του από τους λύκους και πάλι έφυγαν θυμωμένοι με τον νεαρό βοσκό για το ψέμα του και την αγωνία που τους προκάλεσε. Ο νεαρός βοσκός επανέλαβε την φάρσα του και τρίτη φορά και πάλι οι άλλοι βοσκοί έτρεξαν στον λόφο να τον βοηθήσουν. Εκείνος κάθε φορά ξεκαρδιζόταν στο γέλιο και εκείνοι έφευγαν νευριασμένοι που τους τρόμαζε με τα ψέματά του.

Να, όμως, που μια μέρα μια μεγάλη αγέλη πεινασμένων λύκων όρμησε στο κοπάδι του νεαρού βοσκού και άρχισε να τρώει τα πρόβατα του. Κατατρομαγμένος ο βοσκός πήδηξε πάνω στον βράχο και άρχισε να φωνάζει με όλη τη δύναμη της φωνής του: «Λύκος! Λύκος! Βοήθεια! Τρέξτε! Οι λύκοι τρώνε τα πρόβατα μου! Βοηθήστε με συγχωριανοί! Σας λέω αλήθεια! Βοήθεια! Τρέξτε! Είναι αλήθεια!». Κανείς όμως δεν πήγε για τον βοηθήσει, αφού όλοι νόμιζαν ότι ήταν πάλι μια από τις φάρσες του και ότι ήθελε πάλι να τους κάνει να τρέξουν πάνω στον λόφο για να γελάσει μαζί τους. Εκείνη τη φορά η μόνος που γέλασαν ήταν οι λύκοι, που ανενόχλητοι έφαγαν όλα τα πρόβατα του νεαρού βοσκού.

Ο μικρός βοσκός γύρισε στο χωριό τρομαγμένος και ταπεινωμένος.

<http://www.letsfamily.gr/el/articles/mpampapes-moy-mia-istoria-mythoi-toy-aisopoy-o-pseytis-voskos>

Δομή της αφήγησης

Α Χώρος: οι λόφοι γύρω από ένα χωριό

Χρόνος: κάποτε στο παρελθόν

Πρόσωπα: μικρός βοσκός, μεγαλύτεροι βοσκοί, λύκοι

Κατάσταση από την οποία ξεκινά η αφήγηση: ένας μικρός βοσκός φυλάει τα πρόβατά του στους λόφους γύρω από το χωριό.

Β. Εξέλιξη της αφήγησης και η έκβασή της: ο μικρός βοσκός για να περάσει ευχάριστα την ώρα του άρχισε να κοροϊδεύει τους συγχωριανούς του ότι τάχα οι λύκοι του τρώνε τα πρόβατα. Την τελευταία φορά οι λύκοι πράγματι έκαναν επίθεση στα πρόβατά του όμως κανείς δεν το πίστεψε και κανείς δεν ήρθε να τον βοηθήσει.

Γ. Η λύση: η κρίση του αφηγητή για το νόημα της ιστορίας: τα ψέματα καταστρέφουν την εμπιστοσύνη. Έτσι όταν κάποιος συνηθίζει να λέει ψέματα, οι άνθρωποι γύρω του, επειδή δεν ξέρουν πότε λέει την αλήθεια και πότε όχι, σταματούν να τον πιστεύουν.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Γ2. Είδη αφήγησης

Ακούω και μιλώ (σελ. 50)

Μελετήστε προσεκτικά τα [κείμενα 7](#) και [8](#) και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

• Παρουσιάζουν γεγονότα πραγματικά ή φανταστικά (που μοιάζουν δηλαδή με παραμύθι);

Το [κείμενο 7](#) παρουσιάζει **πραγματικά** γεγονότα.

Το [κείμενο 8](#) παρουσιάζει **φανταστικά** γεγονότα.

• Σε ποιους χρόνους βρίσκονται κυρίως τα ρήματα του [κειμένου 7](#); • Για ποιο λόγο;

Τα ρήματα του κειμένου 7 βρίσκονται σε χρόνο παρατατικό και αόριστο, αφού τα γεγονότα του κειμένου έχουν συμβεί στο παρελθόν.

Ζ Γενικά στα αφηγηματικά κείμενα που περιγράφουν γεγονότα του παρελθόντος είναι απαραίτητη η χρήση του **αορίστου** και του **παρατατικού**.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 50)

1. Γράψτε από έναν τίτλο για τα κείμενα 7 και 8 που διαβάσατε.

✓ Κινητοποίηση της Greenpeace υποχρεώνει την Ιαπωνία να σεβαστεί τη διεθνή νομοθεσία.

✓ Η πάλη του Οδυσσέα με τα κύματα.

2. Ποια αφήγηση από αυτές (κειμ. 7, 8) σας άρεσε περισσότερο; • Για ποιους λόγους; • Αιτιολογήστε την προτίμησή σας σε μια σύντομη παράγραφο.

Η αφήγηση που με συνεπήρε είναι αυτή του κειμένου 7. Είναι μια ρεαλιστική αφήγηση που αναφέρεται σε γεγονότα του κοντινού παρελθόντος και μάλιστα εστιάζει στη δραστηριότητα της Greenpeace, μιας οικολογικής οργάνωσης την οποία θαυμάζω ιδιαίτερα για τους αγώνες που δίνει σε όλη τη Γη για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των ζώων και τη σωτηρία του πλανήτη μας.

Το κείμενο κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον και την αγωνία μου από την αρχή μέχρι το τέλος. Μάλιστα, με τη θετική έκβαση της υπόθεσης αισθάνθηκα πραγματικά χαρούμενος.

Γ3. Λεξιλόγιο αφηγηματικών κειμένων

1. Βρείτε και καταγράψτε τα ρήματα των κειμένων 7 και 8 σε δύο χωριστές στήλες. Διαβάστε τα προσεκτικά και πείτε ποια από τα ρήματα αποδίδουν την ένταση της περιπέτειας.

ΚΕΙΜΕΝΟ 7: απέκτησε, **έβαλε** (πλήρη), έδειχναν, **δε θα κατάφερνε, να εμποδίσει,** απειλούνται, δεν ήταν, έδωσε, να σηκώσουν, άρχισαν, δεν ήταν, έδωσε, **να σηκώσουν,** άχνισαν, **να κινητοποιούνται, έπλεαν, μπλόκαραν,** σκέφτηκε, θα ήταν, να διαλύσει, να συνεχίσει, **γυρνούσαν,** να αφήνουν, να κουνήσει, τολμούσε, να περάσει, ήταν, να κερδηθεί, **ζάλιζαν, κατόρθωναν,** να γίνουν, εξασφάλιζαν, είχε χορηγηθεί, κράτησε, **άλλαζαν, για να ανεφοδιαστούν, έτρωγαν, έπιναν, κερδήθηκε,** ακύρωνε, εφιστούσε, να σεβαστεί.

ΚΕΙΜΕΝΟ 8: Δεν έχει τελειώσει, **έπεσε, ταρακούνησε**, βρέθηκε, **ξέφυγε, σύντριψε, σφενδονίστηκαν**, έμεινε, δεν μπορούσε, **να σηκώσει, βάρυναν**, είχε φορέσει, **ανάβλεψε, φτύνει**, κελάρυσε, **βγαίνει**, θυμάται, **είχε αποκάμει**, Βρήκε, **αρπάζεται, δοκίμαζε, να ξεφύγει**.

✓ Τα ρήματα που είναι με χρώμα αποδίδουν την ένταση της περιπέτειας.

2. Βρείτε στο **κείμενο 7** τις συνδετικές λέξεις ή φράσεις που δείχνουν τη χρονική σειρά των γεγονότων και τις αιτιολογικές σχέσεις μεταξύ τους.

Συνδετικές λέξεις ή φράσεις που δείχνουν:

τη χρονική σειρά των γεγονότων	τις αιτιολογικές σχέσεις μεταξύ τους
Μόλις το πλήρωμα	γιατί
μόλις ο κυβερνήτης	Κι έτσι
το πρωί της 21ης Δεκεμβρίου 1987	
τριάντα ώρες	
Στις 22 Δεκεμβρίου, τρεις η ώρα το απόγευμα	

Γ4. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου

Ακούω και μιλώ (σελ. 51)

1. Αν ξέρετε κάποια ιστορία που να δείχνει τέτοια σχέση ανθρώπου-ζώου, παρόμοια με αυτή του εισαγωγικού κειμένου, αφηγηθείτε τη στην τάξη.

Ενδεικτικά βιβλία για τις σχέσεις ανθρώπου-ζώων: INTPA ΣΙΝΧΑ, *Άνθρωποι και ζώα*, εκδ. Ψυχογιός, 2008

Σακελαρίου Χάρης, *Ραμί, το λυκόπαιδο των Ινδιών*, εκδ. Μίλητος, 2005

Το παιδί και η αρκούδα, εκδ., Σύγχρονη Εποχή, 2000

Πολλές ιστορίες με ζώα και ανθρώπους υπάρχουν στους *Μύθους του Αισώπου* και στο σχολικό βιβλίο: *Κείμενα Λογοτεχνικής Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου*, Ενότητα 13, «Οι φίλοι μας τα ζώα».

Τη συγκινητική ιστορία του Οδυσσέα με τον Άργο, τον σκύλο του, που τον περίμενε να γυρίσει από την Τροία, θα τη βρούμε στην ραψωδία P 290-327 της

Οδύσσειας.

Από τις ιστορίες ανάμεσα στους ανθρώπους και τα ζώα δεν πρέπει να λείπει ο Αλέξανδρος και το άλογό του, ο Βουκεφάλας. Μάλιστα, όταν ο Βουκεφάλας πέθανε στα βάθη της Ασίας, ο Αλέξανδρος έδωσε το όνομά του σε μια πόλη, τη Βουκεφάλα.

- 2. Αφηγηθείτε στους συμμαθητές σας ένα περιστατικό από μια εκδρομή στη φύση που σας έχει εντυπωσιάσει. • Προσέξτε τη δομή της αφήγησής σας, όπως και τις συνδυαστικές λέξεις ή φράσεις που θα χρησιμοποιήσετε.**

Πέρυσι το φθινόπωρο είχα συμμετάσχει μαζί με πολλούς φίλους και συμμαθητές μου στην εκδρομή που διοργάνωσε ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου μας σε ένα βουνό δίπλα στο χωριό μας. Όλοι μας ήμασταν τόσο ενθουσιασμένοι με την εκδρομή αυτή, που για βδομάδες ήταν το αγαπημένο θέμα συζήτησης στο σχολείο. Εκείνος, όμως, που δεν κρατιόταν ήταν ο Μίλτος, ο οποίος είχε πάθος με τη βοτανολογία. Είχε μάλιστα κάνει και κατάλογο με τα αγριολούλουδα που φυτρώνουν στο βουνό.

Ο χρόνος πέρασε και, επιτέλους, η πολυπόθητη μέρα έφτασε!!! Ξεκινήσαμε πρωί πρωί με τις τσάντες μας γεμάτες πράγματα και τους γονείς ή τους συνοδούς μας να μας ακολουθούν. Η ανάβαση στο βουνό ήταν μαγευτική. Τα φύλλα του φθινοπώρου είχαν δημιουργήσει ένα μονοπάτι με χρώματα που κανείς ζωγράφος δεν θα μπορούσε ν' αποδώσει. Σήκωσα το κεφάλι μου και είδα τη μακριά γραμμή που σχημάτιζαν οι φίλοι μου, καθώς ανέβαιναν την πλαγιά ο ένας πίσω από τον άλλο. Βιαζόμασταν να φτάσουμε στην κορυφή, για να προλάβουμε την ανατολή του ήλιου. Πράγματι, είχαμε μόλις φτάσει, όταν οι χρυσοπόρφυρες ακτίνες του χαίδεψαν τα πρόσωπά μας και αγκάλιασαν το βουνό.

Ήμασταν τόσο συνεπαρμένοι με την ομορφιά του τοπίου που δεν καταλάβαμε ότι κάποιος έλειπε, μέχρι που ακούσαμε τη μητέρα του Μίλτου να τον φωνάζει. Καθώς δεν πήρε καμιά απάντηση, επικράτησε μεγάλη αναστάτωση στην ομάδα. Η κ. Φανή, η μητέρα του, προσπάθησε να τον πάρει τηλέφωνο, αλλά δεν τα κινητά δεν είχαν σήμα τόσο ψηλά. Αποφασίσαμε τότε να χωριστούμε σε ομάδες και να αρχίσουμε το ψάξιμο. Εγώ με την ομάδα μου αναλάβαμε τη νότια πλευρά του

βουνού. Ξεκινήσαμε, λοιπόν, να κατηφορίζουμε την πλαγιά και να φωνάζουμε τον Μίλτο όσο πιο δυνατά μπορούσαμε. Είχε περάσει σχεδόν μία ώρα, όταν αποφασίσαμε να επιστρέψουμε στην κορυφή. Ελπίζαμε, τουλάχιστον, να τον είχε βρει κάποια άλλη ομάδα. Δυστυχώς, οι ειδήσεις δεν ήταν καλές. Κανείς δεν τον είχε εντοπίσει. Όλοι ήμασταν πλέον πολύ ταραγμένοι και η μητέρα του, εμφανώς

τρομοκρατημένη, άρχισε να κλαίει. Την ώρα που ήμασταν συγκεντρωμένοι γύρω από την κ. Φανή, προσπαθώντας να την παρηγορήσουμε, ακούσαμε πίσω μας τον Μίλτο να ρωτάει: «Μαμά, τι έπαθες; Έγινε κάτι;». Εκείνη έτρεξε και τον αγκάλιασε ανακουφισμένη. «Καλά, πού ήσουν; Δεν άκουσες που σε φωνάζαμε;». Ο Μίλτος μας εξήγησε ότι φορούσε τα ακουστικά του, για να ακούει μουσική, και δεν άκουσε που τον φωνάζαμε. Απλώς, μας εξήγησε, είδε ένα σπάνιο λουλούδι στην κορυφή ενός βράχου και δεν μπόρεσε να αντισταθεί. Δυστυχώς, δεν ήταν κανείς κοντά του για να τον ειδοποιήσει. Εξάλλου, δεν περίμενε ότι θα αργούσε τόσο πολύ! Ζήτησε συγγνώμη από όλους μας και αμέσως μετά, σαν να μην είχε συμβεί τίποτα, άρχισε να μας μιλάει για το «σπάνιο λουλούδι» του. « Αμάν, Μίλτο, δεν υποφέρεσαι!!!!» φωνάξαμε όλοι γελώντας. Ευτυχώς η υπόλοιπη μέρα κύλησε χωρίς άλλα απρόοπτα.

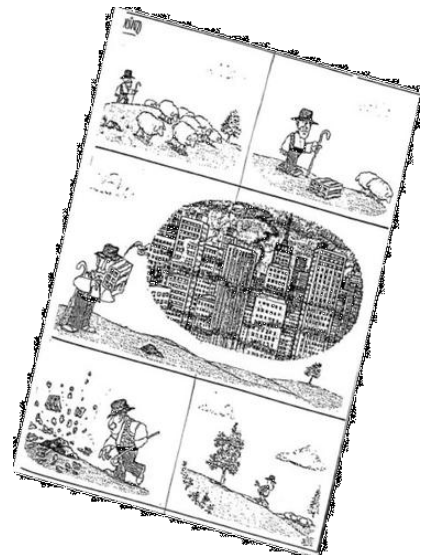
Το απόγευμα ξεκινήσαμε την κατάβαση από το βουνό. Μαζί μας έφυγε και ο ήλιος. Φτάσαμε στα σπίτια μας κουρασμένοι, αλλά ευχαριστημένοι με όσα είχαμε δει. Συμφωνήσαμε να ξαναπάμε στο βουνό το συντομότερο, φυσικά, μαζί με τον Μίλτο, μόνο που αυτή τη φορά δεν θα τον χάσουμε από τα μάτια μας.

3. Σας άρεσε η αφήγηση που ακούσατε από τον συμμαθητή σας; • Ποια στοιχεία της σας άρεσαν περισσότερο; • Ποιες θεωρείτε αδυναμίες της αφήγησης αυτής;

(Ο κάθε μαθητής κρίνει σύμφωνα με τις προσωπικές του απόψεις τις αφηγήσεις των συμμαθητών του.)

4. Δείτε προσεκτικά την εικονογραφημένη ιστορία του [Quino](#) στη διπλανή εικόνα. Μπορείτε να αφηγηθείτε με λόγια όσα δείχνουν οι εικόνες;

Ένας βοσκός ξεκίνησε μια ηλιόλουστη μέρα να πάει τα πρόβατά του να βοσκήσουν στο βουνό. Μόλις φτάσανε στην κορυφή, ο βοσκός έκπληκτος είδε κάτω ένα τούβλο. Το έπιασε, λοιπόν, και το έφερε στο αυτί του για να το αφουγκραστεί. Άκουσε τότε τον θόρυβο, την πολυκοσμία, τα κορναρίσματα των αυτοκινήτων, τις φωνές των περαστικών. Ίσως έμενε παλιά σε κάποια πόλη και θυμήθηκε το άγχος και την πίεση που βίωνε καθημερινά. Έφερε ξανά στη σκέψη του το γκρίζο των πολυκατοικιών και την έλλειψη πρασίνου και σίγουρα μύρισε τον μολυσμένο από τη ρύπανση αέρα. Θυμωμένος, πέταξε το τούβλο με δύναμη κάτω και το έκανε χιλιάδες κομμάτια. Δεν ήθελε τίποτα να του θυμίζει τη ζωή στην πόλη. Αμέσως μετά, απαλλαγμένος από τον εφιάλτη, συνέχισε ευτυχισμένος τη διαδρομή με τα πρόβατά του.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 51)

1. Σας δίνεται η αρχή μιας ιστορίας: «Το πλοίο ξεκίνησε, αν και ο καιρός ήταν πολύ κακός. Από την πρώτη στιγμή άρχισα να φοβάμαι. Κοιτούσα γύρω μου...». Συνεχίστε την ιστορία περιγράφοντας ένα φανταστικό επεισόδιο σε φουρτουνιασμένη θάλασσα.

«Το πλοίο ξεκίνησε, αν και ο καιρός ήταν πολύ κακός. Από την πρώτη στιγμή άρχισα να φοβάμαι. Κοιτούσα γύρω μου αναστατωμένη. Παρατηρούσα τους άλλους επιβάτες για να δω αν φοβούνται, και παρατήρησα ότι οι περισσότεροι ήταν ήρεμοι και το μόνο που τους απασχολούσε ήταν να βρουν θέση στην καφετέρια για να πιουν έναν καφέ ή στο εστιατόριο για να φάνε. Οι γονείς μου ήταν ήρεμοι και κανείς δε συμεριζόταν τον φόβο μου. Η ώρα πέρασε και επειδή η αδερφή μου, που ήταν μικρότερη, νύσταζε, πήγαμε στην καμπίνα μας να κοιμηθούμε. Με είχε πάρει για τα καλά ο ύπνος, όταν ξύπνησα από έναν τρομερό θόρυβο. Άνοιξα τα μάτια μου και κοίταξα γύρω μου. Δεν έβλεπα τίποτα. Τα φώτα είχαν κλείσει, το πλοίο έμοιαζε να είχε σταματήσει στη μέση της θάλασσας και ο αέρας το κουνούσε τόσο δυνατά που έχασα την ισορροπία μου και έπεσα στο πάτωμα. Φοβόμουν πολύ αλλά προσπάθησα να μην το δείξω. Η αδελφή μου έτρεμε σαν φύλλο και άρχισε να κλαίει δυνατά. Σκέφτηκα ότι ήμουν η μεγαλύτερη και έπρεπε να φανώ δυνατή. «Έλα, μη φοβάσαι! Δεν είναι τίποτα. Θα δεις! Έχε μου εμπιστοσύνη!» Πραγματικά, λίγη ώρα αργότερα τα φώτα άναψαν και από τα μεγάφωνα ακούστηκε η φωνή του καπετάνιου. Μας ζήτησε συγγνώμη για την αναστάτωση, μας πληροφόρησε ότι το πλοίο είχε μια μικρή βλάβη και είχε σβήσει τις μηχανές μέχρι να διορθωθεί το πρόβλημα. Ευτυχώς, όλα πήγαν καλά και τώρα το πλοίο ήταν έτοιμο να συνεχίσει το ταξίδι του. Άφησα έναν στεναγμό ανακούφισης. «Είδες που σου το είπα;» ρώτησα την αδερφή μου, που είχε αρχίσει πάλι να γελά.

Ήμουν πολύ χαρούμενη που τη βοήθησα να ξεπεράσει αυτή τη δύσκολη στιγμή και κυρίως που η περιπέτειά μας τελείωσε χωρίς να πάθει κανείς κάποιο κακό.

2. Αφηγηθείτε μια δραστηριότητα στη φύση, στην οποία συμμετείχατε στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Το κείμενό σας θα δημοσιευτεί στο μαθητικό περιοδικό του σχολείου σας.

Πάρε μέρος και καθάρισες!

Την Πέμπτη 31 Οκτωβρίου οι «Ταχυδρόμοι του Περιβάλλοντος», εκπροσωπώντας το σχολείο μας, πήραν μέρος στην εθελοντική

εκστρατεία περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και βοήθησαν στον καθαρισμό της Αμμουδάρας σε συνεργασία με άλλα σχολεία. Ήταν πραγματικά μια καταπληκτική εμπειρία για όλους όσους συμμετείχαν, η οποία μας έδωσε το κίνητρο να ευαισθητοποιηθούμε σαν ομάδα, έτσι ώστε να μπορούμε να απολαμβάνουμε κι εμείς οι άνθρωποι τις καθαρές παραλίες μας, αλλά κυρίως να μπορούν τα ζώα της θάλασσας να ζουν στο φυσικό τους περιβάλλον χωρίς να επηρεάζονται αρνητικά από τα ανθρώπινα απορρίμματα. Κατά τη διάρκεια του καθαρισμού βρήκαμε πολλά άχρηστα πράγματα (πλαστικά ή γυάλινα μπουκάλια, τσιγάρα, σακούλες, κονσέρβες κ.ά.), τα οποία προφανώς ξεχάστηκαν ή πετάχτηκαν στην παραλία από επισκέπτες της, οι οποίοι δεν έχουν κατανοήσει πόσο βλάπτουν τον τόπο τους με αυτή τους την αφέλεια.

Σκοπός λοιπόν αυτής της εθελοντικής μας εκστρατείας δεν ήταν μονάχα μια παραλία χωρίς σκουπίδια, αλλά και η ευαισθητοποίηση όλων αυτών των ανθρώπων που δεν σέβονται τον χώρο στον οποίο ζουν, το περιβάλλον.

(πηγή: <http://2gym-irakl.ira.sch.gr/index.php/2012-09-27-15-35-07/2012-09-27-13-47-35>)

3. Είναι καλή η αφήγηση που κάνατε στην προηγούμενη άσκηση; • Γράψτε τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία θα την αξιολογούσατε. • Αφού σημειώσετε σε συνεργασία με τον καθηγητή σας τα κριτήρια αυτά, συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα με ένα ενδεικτικό ✓ στην αντίστοιχη στήλη.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ					
κριτήρια	καθόλου	λίγο	μέτρια	αρκετά	πολύ
πληροφορίες για πρόσωπα, το χώρο, το χρόνο, κατάσταση					✓
το πρόβλημα					✓
σωστή χρήση της γλώσσας			✓		
η δράση – τα αποτελέσματα					✓
η λύση					✓

Στο παραπάνω κείμενο μπορούμε να διακρίνουμε μερικά από τα κύρια χαρακτηριστικά της αφήγησης: μας δίνει τις απαραίτητες πληροφορίες, τον χρόνο, τον χώρο, τα πρόσωπα και την κατάσταση, ενώ υπάρχει αλληλουχία νοημάτων. Υστερεί στον λόγο που θα μπορούσε να είναι πιο αναλυτικός.

Δ. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Δ1. Στοιχεία του επιχειρήματος και μελέτη επιχειρημάτων

Ακούω και μιλώ (σελ. 52)

1. Αφού διαβάσετε το κείμενο 3, παρουσιάστε τρεις από σας το πρόβλημα στο οποίο αναφέρεται. • Οι υπόλοιποι επισημάνετε την πιο εύστοχη παρουσίαση, αιτιολογώντας την επιλογή σας.

Το κείμενο αναφέρεται στην κατασπατάληση των φυσικών πόρων, η οποία γίνεται με τόσο γρήγορο ρυθμό που επειδή η φύση δεν μπορεί να τους ανανεώσει, τίθεται σε κίνδυνο το μέλλον της ανθρωπότητας. Το μεγάλο αυτό πρόβλημα ξεκίνησε με τη Βιομηχανική Επανάσταση και την ανάγκη παραγωγής όλο και περισσότερων βιομηχανικών προϊόντων. Η παραγωγή των προϊόντων αυτών απαιτεί μεγάλες ποσότητες πρώτων υλών κυρίως μετάλλων και ενέργειας. Για να βελτιωθεί η κατάσταση, πρέπει να ληφθούν μέτρα όπως η ανακύκλωση και η παραγωγή προϊόντων που μπορούν να ανακυκλωθούν.

2. Προσέξτε πώς οργανώνει ο συγγραφέας το κείμενό του.
 - α. Τι περιέχει ο πρόλογος-εισαγωγή του κειμένου; • Παρουσίαση του προβλήματος μόνο ή και προαναγγελία των όσων θα αναλυθούν παρακάτω; • Τι ρόλο παίζουν οι ερωτήσεις που θέτει ο συγγραφέας;

Ο πρόλογος-εισαγωγή του κειμένου παρουσιάζει όχι μόνο το πρόβλημα, αλλά και αυτά που θα αναλυθούν παρακάτω. Οι ερωτήσεις που θέτει ο συγγραφέας είναι ρητορικές, δεν περιμένουν απάντηση, αλλά στόχο έχουν να προβληματίσουν τον αναγνώστη και να τον ευαισθητοποιήσουν σχετικά με τα περιβαλλοντικά θέματα. Επιπλέον, με τις ερωτήσεις αυτές ο συγγραφέας παρουσιάζει τις παραμέτρους του προβλήματος που θα αναλύσει στη συνέχεια του κειμένου.

β. Εξηγήστε με βάση την 4η και την 5η παράγραφο πώς μετά τη βιομηχανική επανάσταση άρχισε η μεγάλη παραγωγή προϊόντων. • Ποια στοιχεία-παραδείγματα αναφέρονται στο κείμενο;

Εδώ και δύο αιώνες με τη βιομηχανική επανάσταση πραγματοποιήθηκε μεγάλη αλλαγή στην ανθρώπινη ιστορία. Ο άνθρωπος ανακάλυψε πρώτα τον ατμό και κατασκεύασε τις ατμομηχανές. Έπειτα ανακάλυψε τον ηλεκτρισμό και κατασκεύασε ηλεκτρικές μηχανές. Με τις μηχανές αυτές, που ήταν πολύ πιο ισχυρές από τα ζώα που χρησιμοποιούσε ως τότε, μπόρεσε να κατασκευάσει περισσότερα, καλύτερα και φθηνότερα προϊόντα που βελτίωσαν το βιοτικό του επίπεδο. Όμως για να

μπορέσει να κατασκευάσει τα προϊόντα αυτά, άρχισε να καταναλώνει χωρίς μέτρο τις μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μάλιστα σε τόσο γρήγορο ρυθμό που η φύση αδυνατεί να τις ανανεώσει. Επιπλέον, εγκατέλειψε και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

• Τα στοιχεία-παραδείγματα ,που αναφέρονται στο κείμενο: «οι άνθρωποι ανακάλυψαν πρώτα τον ατμό... και τις ηλεκτρικές μηχανές», «Με τις μηχανές αυτές ... τη ζωή τους», «απαιτούνται ολοένα και περισσότερα μέταλλα και ενέργεια».

γ. Ποιες συνδεδεμένες λέξεις και φράσεις χρησιμοποιεί ο συγγραφέας τόσο μεταξύ των προτάσεων όσο και μεταξύ των παραγράφων;

Συνδεδεμένες λέξεις- φράσεις:

1η παράγραφος: Επιπλέον

2η παράγραφος: λοιπόν

3η παράγραφος: Είναι χρήσιμο

4η παράγραφος: Όμως, αρχικά, πρώτα, έπειτα

5η παράγραφος: όμως, Βεβαίως, Αλλά, γιατί

6η παράγραφος: Αλλά

Διαβάζω και γράφω (σελ. 52-53)

- 1. Μετά την προηγούμενη συζήτηση, καταγράψτε σε 3-4 γραμμές το σύγχρονο κοινωνικό πρόβλημα με το οποίο ασχολείται ο συγγραφέας στο κείμενό του.**

Η υπέρμετρη κατανάλωση μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και η εγκατάλειψη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας αυξάνει τον κίνδυνο εξάντλησής τους με τεράστιες επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη ζωή του ανθρώπου.

- 2. Γράψτε πλαγιότιτλους σε όλες τις παραγράφους του κειμένου.**

1η παράγραφος: Η υπέρμετρη κατανάλωση των φυσικών πόρων και ο κίνδυνος εξάντλησής τους.

2η παράγραφος: Τα κύρια σημεία της μελέτης του προβλήματος.

3η παράγραφος: Η κατανάλωση πριν τη Βιομηχανική Επανάσταση ήταν μικρή και γινόταν χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

4η παράγραφος: Η Βιομηχανική Επανάσταση

5η παράγραφος: Μεγάλη κατανάλωση μετάλλων και ενέργειας.

6η παράγραφος: Προτάσεις αντιμετώπισης του προβλήματος: ανακύκλωση, παραγωγή μόνο ανακυκλώσιμων προϊόντων.

7η παράγραφος: Για να λυθεί το πρόβλημα απαραίτητη είναι η συμμετοχή των νέων με τόλμη και αποφασιστικότητα .

3. Με βάση τις προηγούμενες δραστηριότητες, συμπληρώστε το διάγραμμα του κειμένου που ακολουθεί επιλέγοντας φράσεις-κλειδιά από το κείμενο.

Α' ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παρουσίαση προβλήματος → Η υπέρμετρη κατανάλωση φυσικών πόρων που δεν μπορεί να ξαναδημιουργήσει η φύση.

Προαναγγελία θεμάτων που θα αναλυθούν → Κίνδυνος εξάντλησης των φυσικών πόρων. Ρύπανση και καταστροφή του περιβάλλοντος. Λήψη άμεσων μέτρων.

Β' ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

1. **Αναφορά στο παρελθόν: αιτιολόγηση** → Μικρή κατανάλωση, χρήση μόνο ανανεώσιμων φυσικών πόρων.
2. **Μετά τη βιομηχανική επανάσταση:** Στροφή της βιομηχανίας στους ορυκτούς πόρους, που δίνουν εύκολη και φθηνή ενέργεια, εγκατάλειψη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
3. **Τι πρέπει να κάνουμε και πώς;** → Περιορισμός της σπατάλης πόρων, κατανάλωση μόνο ό,τι έχουμε ανάγκη, ανακύκλωση των προϊόντων και παραγωγή ανακυκλώσιμων προϊόντων και χρήση περισσότερων ανανεώσιμων φυσικών πόρων.

Γ' ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Για να λυθεί το πρόβλημα, χρειάζεται αποφασιστικότητα και τόλμη κυρίως από τους νέους.

4. Ο συγγραφέας έδωσε το κείμενο 3 να δημοσιευτεί σε γνωστό οικολογικό περιοδικό, συνοδευόμενο από την παρακάτω περίληψη.

«Το κείμενο αναφέρεται στη μεγάλη κατανάλωση φυσικών πόρων σήμερα, η οποία βλάπτει το φυσικό περιβάλλον και επιβάλλει τη λήψη άμεσων μέτρων. Πιο

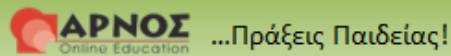
συγκεκριμένα, στην αρχή παρουσιάζεται η κατάσταση στο παρελθόν, όταν οι άνθρωποι ζούσαν κοντά στη φύση και χρησιμοποιούσαν μόνο ανανεώσιμους φυσικούς πόρους. Μετά τη βιομηχανική επανάσταση όμως και την εγκατάσταση σε μεγάλες πόλεις, ανακαλύφθηκαν ποικίλες μηχανές γρήγορης παραγωγής προϊόντων, ιδρύθηκαν εργοστάσια και φτιάχτηκαν λιπάσματα και φυτοφάρμακα για αύξηση των αγροτικών προϊόντων. Τότε η βιομηχανία στράφηκε στους ορυκτούς πόρους, που δίνουν εύκολη και φτηνή ενέργεια, και εγκατέλειψε τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, που δίνουν λιγότερη ενέργεια. Το κείμενο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση προτάσεων για περιορισμό της σπατάλης πόρων, την ανακύκλωση και τη χρήση περισσότερων ανανεώσιμων φυσικών πόρων».

• Προσέξτε στην περίληψη αυτή την εισαγωγή και τους τρόπους με τους οποίους το κείμενο αποκτά συνοχή.

λέξεις: Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή παρουσιάζεται, Μετά τη βιομηχανική επανάσταση όμως, Τότε, Το κείμενο ολοκληρώνεται.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

Ακούω και μιλώ (σελ. 54)

1. Υποθέστε ότι είστε ο αρχηγός των Ινδιάνων και απευθύνεστε στον πρόεδρο της Αμερικής (ΗΠΑ). Με ποια επιχειρήματα, τα οποία υπάρχουν στο [κείμενο 9](#), θα αρνιόσαστε την παραχώρηση-πώληση της γης σας; • Προσέξτε το είδος-προσανατολισμό των επιχειρημάτων αυτών.

- Δεν μπορούμε να σας πουλήσουμε τη γη γιατί δεν μας ανήκει.
- Για μας τους Ινδιάνους κάθε μέρος της γης, και ό,τι υπάρχει πάνω σ' αυτήν είναι ιερά, γιατί συνδέονται με τη μνήμη, την παράδοση, του λαού μας.
- Ξέρουμε ότι οι λευκοί δεν ενδιαφέρονται για τη γη· θέλουν μόνο να πάρουν αυτά που χρειάζονται και μετά θα την εγκαταλείψουν.
- Οι λευκοί θεωρούν τη γη σαν εχθρό τους που πρέπει

να κατακτήσουν και αφού τα καταφέρουν πηγαίνουν παρακάτω για νέες κατακτήσεις.

•Οι λευκοί είναι άπληστοι, το μόνο που θα αφήσουν πίσω τους είναι έρημος, καταστροφή.

✓ Τα παραπάνω επιχειρήματα είναι **επιχειρήματα με αιτίες**.

2. Κάποιοι συμμαθητές σας παρατηρούν το [σκίτσο με τη Μαφάλντα](#), αλλά δυσκολεύονται να κατανοήσουν την τελευταία εικόνα. Μπορείτε να τους εξηγήσετε τι εννοεί η Μαφάλντα ότι «εδώ τον μειοδοτικό διαγωνισμό τον κέρδισε άλλος»;

Η Μαφάλντα συγκρίνει την άσχημη πόλη με τις πολυκατοικίες που φαίνεται από το παράθυρό της με το μέρος που της περιγράφει η μητέρα της. Η Μαφάλντα φαντάζεται ότι ο Θεός και ο άνθρωπος είναι δύο εργολάβοι που παίρνουν μέρος σε μειοδοτικούς διαγωνισμούς, με τη διαφορά ότι ο ένας δημιουργεί ομορφιά και ο άλλος τσιμεντούπολεις. Κοιτώντας τη θέα από το παράθυρο εκφράζει την απογοήτευσή της που τον μειοδοτικό διαγωνισμό για την κατασκευή της πόλης της τον κέρδισε ο άνθρωπος και όχι ο Θεός.

3. Με βάση όσα διαβάσατε στο [κείμενο 11](#), προσπαθήστε να πείσετε τους γονείς σας να μην επιλέξουν το αυτοκίνητο για τις μετακινήσεις τους, αλλά ένα μέσο μαζικής μεταφοράς.

Για τις μετακινήσεις σας είναι καλύτερο να χρησιμοποιείτε ένα μέσο μαζικής μεταφοράς και όχι το αυτοκίνητο. Όπως έδειξε μια μακροχρόνια ευρωπαϊκή έρευνα το περιβαλλοντικό κόστος από τη χρήση αυτοκινήτων είναι πολύ υψηλό, σε αντίθεση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, το κόστος των οποίων είναι πολύ μικρό και σε μερικά από αυτά μηδαμινό. Εκτός όμως από το κόστος θα πρέπει να λάβετε υπόψη ότι όσο περισσότερα αυτοκίνητα κυκλοφορούν στους δρόμους της πόλης, τόσο μεγαλύτερη είναι η ρύπανση της ατμόσφαιρας και κατά συνέπεια και οι επιπτώσεις για την ανθρώπινη υγεία.

4. Επισκέπτεστε ένα κατάστημα τροφίμων για να αγοράσετε αναψυκτικά και νερό. Ο πωλητής σας δίνει τα προϊόντα σε πλαστικά κουτιά ή αλουμινένια. Εξηγήστε του γιατί προτιμάτε τις επιστρεφόμενες συσκευασίες από αυτές της μιας χρήσης.
- Μπορείτε, αν θέλετε, να υποδυθεί κάποιος από εσάς τον ρόλο του πωλητή κι ένας άλλος τον ρόλο του αγοραστή.

Λέμε στον πωλητή ότι προτιμούμε να αγοράσουμε επιστρεφόμενες συσκευασίες, δηλαδή γυάλινες ή άλλες που θα χρησιμοποιήσουμε πολλές φορές και όχι μίας χρήσης, όπως συσκευασίες αλουμινίου ή πλαστικές επειδή:

- Ο περιορισμός της κατανάλωσης φυσικών πρώτων υλών και ενέργειας, καθώς και η επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των πρώτων υλών πρέπει να είναι ο κύριος στόχος μιας κοινωνίας που σέβεται το περιβάλλον και τον πλανήτη.

- Η επαναχρησιμοποίηση των συσκευασιών αποτελεί μια σημαντική διαδικασία για τη μείωση του όγκου αλλά και του βάρους των απορριμμάτων. Μάλιστα, η επαναχρησιμοποίηση μειώνει πιο αποτελεσματικά τα απορρίμματα από ό,τι η ανακύκλωση, γ' αυτό επιλέγουμε πρώτα την επαναχρησιμοποίηση και έπειτα την ανακύκλωση.

- Με την επαναχρησιμοποίηση των προϊόντων μειώνονται οι εκπομπές βλαβερών αερίων και κυρίως του διοξειδίου του άνθρακα που ευθύνεται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

✓ Αν επιλέξουμε τον διάλογο: ο «πωλητής» μπορεί να αντιτάξει το επιχείρημα ότι οι επαναχρησιμοποιούμενες συσκευασίες, όπως οι γυάλινες, για να αντέχουν τη συνεχή χρήση και τις μεταφορές είναι κατασκευασμένες από χοντρό γυαλί, γεγονός που σημαίνει ότι απαιτείται περισσότερη ενέργεια και πρώτη ύλη για να κατασκευαστούν. Επίσης μπορεί να ισχυριστεί ότι, για να είναι επιτυχημένη αυτή η διαδικασία, θα πρέπει το επαναχρησιμοποιούμενο υλικό, πχ γυαλί, να είναι ίσης αξίας ή φθηνότερο από ένα άλλο μη επαναχρησιμοποιούμενο, ώστε να μπορεί να είναι ανταγωνιστικό και να το αγοράζει ο καταναλωτής.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 55)

1. Υποθέστε ότι ως πρόεδρος των ΗΠΑ απαντάτε στα επιχειρήματα του αρχηγού των Ινδιάνων. Γράψτε μία παράγραφο (60-70 λέξεις) με επιχειρήματα που θα «απαντούν» στις σκέψεις του Ινδιάνου αρχηγού.

Πραγματικά έμεινα έκπληκτος από την άρνησή σας να μας πουλήσετε τη γη σας. Καταλαβαίνω τις ανησυχίες σας, αλλά η γη ανήκει στους ανθρώπους, που μπορούν να αγοράζουν και να πουλούν ό,τι θέλουν. Δεν ζητάμε να αρνηθείτε τις παραδόσεις σας, στόχος μας είναι να βελτιώσουμε τις συνθήκες της ζωής μας χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και την εμπειρία μας και όχι να αφήσουμε πίσω μας μια έρημο. Ελπίζω να ξανασκεφτείτε την πρότασή μας.

2. Παρατηρώντας τις τέσσερις εικόνες του [κειμένου 10](#), καταγράψτε πόσα και ποια επιχειρήματα χρησιμοποιεί η μητέρα της Μαφάλντα.

Η μητέρα της Μαφάλντα χρησιμοποιεί δύο παραδείγματα: α. το μέρος που θα πάνε διακοπές έχει καταπληκτικές λίμνες, βουνά και δάση, β. τις ομορφιές αυτές τις έκανε ο Θεός.

3. Γράψτε μία παράγραφο (70-80 λέξεις) με την παρακάτω θεματική πρόταση. Στην ανάπτυξη (λεπτομέρειες) χρησιμοποιήστε στοιχεία και από το [κείμενο 11](#). (βλ. και [«Ακούω και μιλώ», άσκηση 4](#))

Θεματική πρόταση: Ποιο μεταφορικό μέσο συμφέρει να χρησιμοποιήσω για να μη βλάπτεται το περιβάλλον;

Το περιβαλλοντικό κόστος από τη χρήση αυτοκινήτων είναι τεράστιο, γι' αυτό θα πρέπει όλοι να φροντίζουμε ώστε οι μετακινήσεις να προξενούν όσο το δυνατόν λιγότερη επιβάρυνση στο περιβάλλον. Όπως έδειξε μια μακροχρόνια ευρωπαϊκή έρευνα το μέσο με το μηδαμινό κόστος για το περιβάλλον είναι το τρόλεϊ, που κινείται με ηλεκτρισμό και όχι με πετρέλαιο. Αντίθετα το μέσο με τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική κατανάλωση είναι το πετρελαιοκίνητο ταξί. Συνεπώς, προστατεύουμε το περιβάλλον γι' αυτό επιλέγουμε το τρόλεϊ για τις μετακινήσεις μας.

4. Γράψτε μία παράγραφο (80 λέξεις) στην οποία θα εξηγείτε στους γονείς σας γιατί πρέπει να αγοράζουν ποτά, αναψυκτικά κτλ. σε γυάλινη συσκευασία.

Για να προστατέψουμε το περιβάλλον μας, πρέπει να αγοράζουμε ποτά, αναψυκτικά κτλ. σε γυάλινες συσκευασίες. Τις συσκευασίες αυτές μπορούμε να τις επαναχρησιμοποιήσουμε όσες φορές θέλουμε ή μέχρι να καταστραφούν. Η διαδικασία της επαναχρησιμοποίησης είναι σημαντική γιατί με τον τρόπο αυτό: α) περιορίζουμε την κατανάλωση φυσικών πρώτων υλών και ενέργειας, β) μειώνουμε τον όγκο αλλά και το βάρος των απορριμμάτων και γ) μειώνονται οι εκπομπές

βλαβερών αερίων και κυρίως του διοξειδίου του άνθρακα, που ευθύνεται για το φαινόμενο του θερμοκηπίου.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Δ4. Λεξιλόγιο επιχειρηματολογίας

1. Εντοπίστε και καταγράψτε λέξεις και φράσεις που χρησιμοποιούνται στα παραπάνω κείμενα επιχειρημάτων για τη σύνδεση των προτάσεων και των παραγράφων.

Οι λέξεις που χρησιμοποιούνται για τη σύνδεση προτάσεων και παραγράφων είναι οι εξής: **επιπλέον, λοιπόν, είναι χρήσιμο, όμως, αρχικά, βεβαίως, αλλά, πιο συγκεκριμένα, τότε, ωστόσο, ακολουθούν.**

2. Συνεχίστε τη συλλογή λεξιλογίου, όπως στην προηγούμενη ενότητα.

Γενικό λεξιλόγιο για τη φύση	Ειδικό λεξιλόγιο για φυσικούς πόρους-ενέργεια
<p>(κείμενο 1) ακτές, λόφοι, παραλίες, νησί, (άγρια, πλούσια) βλάστηση, (πλούσιος) πευκώνας, αναζωογονητικές μυρωδιές, μελίτσια, τιτιβίσματα,</p> <p>αχτίδες του ήλιου, φυλλωσιές των δέντρων, ξέφωτα, γαλάζιο του ουρανού και της θάλασσας, βοτσαλωτές παραλίες</p> <p>(κείμενο 2) φώκια, θάλασσα, φύκια, ξερονήσι, ακτή</p>	<p>(κείμενο 3) κατανάλωση/εξάντληση φυσικών πόρων, ρυπαίνουμε το περιβάλλον, φυσικοί πόροι, καταστροφή φυσικού περιβάλλοντος, ικανοποίηση</p> <p>βασικών αναγκών, ανακύκλωση, ανανεώσιμοι πόροι, μέταλλα, ενέργεια, μη ανανεώσιμοι ορυκτοί φυσικοί πόροι, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, μη ανανεώσιμοι φυσικοί πόροι, επιστροφή και ξαναχρησιμοποίηση υλικών, ανακύκλωση υλικών</p>

(κείμενο 3) φυσικό περιβάλλον, τρεχούμενο νερό, άνεμοι

(κείμενο 4) ακτές, θάλασσα, κατάφυτα βουνά, λίμνη, κόλπος, κατάφυτες ακρογιαλιές

(κείμενο 5) νυχτόβιο αρπαχτικό πουλί, κουκουβάγια

(κείμενο 6) ελάφι

(κείμενο 7) φάλαινα

(κείμενο 8) κύμα, θύελλα, άνεμοι, πέλαγο, άρμη, χείμαρρος,

(κείμενο 9) ουρανός, γη, αγέρας, νερό, πευκοβελόνα, αμμούδα στις ακρογιαλιές, σκοτεινό δάσος, ξέφωτο, ζουζούνι, έρημος

(κείμενο 11) Εργαστήριο Βιομηχανικής και Ενεργειακής Οικονομίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, περιβαλλοντικό κόστος, πετρελαιοκίνητο, συμβατικό αυτοκίνητο, βενζινοκίνητο καταλυτικό αυτοκίνητο, αυτοκίνητο υγραερίου, τρόλεϊ, μετρό

Δ3. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου

Ακούω και μιλώ (σελ. 55)

1. Μιλώντας προς τους συμμαθητές σας προτείνετε τους τρόπους περιορισμού της σπατάλης προϊόντων, ανακύκλωσης υλικών και χρησιμοποίησης ανανεώσιμων φυσικών πόρων, μετατρέποντας σε αποφαντικές τις ερωτηματικές προτάσεις που βρίσκονται στο τέλος του κειμένου 3.

Αγαπητοί συμμαθητές

Μπορούμε και πρέπει να περιορίσουμε τη σπατάλη και να καταναλώνουμε μόνο όσα προϊόντα έχουμε πραγματικά ανάγκη. Για να τα καταφέρουμε, δεν πρέπει να επηρεαζόμαστε από τις διαφημίσεις ή από ό,τι κάνουν οι άλλοι γύρω μας. Επίσης, δεν πρέπει να αγοράζουμε πράγματα που δεν χρειαζόμαστε, ούτε όμως και να πετάμε κάποια που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για πολύ καιρό ακόμα.

Μπορούμε και πρέπει να ανακυκλώνουμε όσα υλικά γίνεται –όπως το γυαλί ή το χαρτί— και κυρίως τα μέταλλα που τα παίρνουμε από μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους. Δεν πρέπει να πετάμε τα μεταλλικά κουτιά, τα γυάλινα μπουκάλια και τα

χάρτινα είδη, αλλά να τα επιστρέφουμε για να ξαναχρησιμοποιηθούν. Το ιδανικό θα ήταν να φτιάχνουμε όλα τα προϊόντα μόνο από ανακυκλώσιμα υλικά.

2. Σε ποιο συμπέρασμα-πρόβλεψη για το μέλλον βλέπετε να καταλήγει ο συγγραφέας; • Συμμερίζετε την αισιοδοξία του για το μέλλον ή όχι; • Υποθέστε ότι απαντάτε στον καθηγητή σας, να έχει ανάλογες απόψεις με αυτές του κειμένου.

Ο συγγραφέας είναι αισιόδοξος και πιστεύει ότι ο μόνος τρόπος για να μην εξαντληθούν οι φυσικοί πόροι είναι να περιορίσουμε τη σπατάλη, να ανακυκλώνουμε και να χρησιμοποιούμε ανακυκλώσιμα υλικά. Σίγουρα είναι υπερβολικά αισιόδοξος αν και γνωρίζει ότι συνήθως οι άνθρωποι παγιδεύονται από τις καταστάσεις και συμβιβάζονται με τα πράγματα που γνωρίζουν και ότι πολύ δύσκολα προχωρούν σε αλλαγές. Οι περισσότεροι αδιαφορούν για την ανακύκλωση και δεν ενδιαφέρονται για το περιβάλλον ή για το μέλλον του πλανήτη και των επερχόμενων γενεών. Εξάλλου, η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία του ατομικισμού, ο οποίος υπερισχύει του συλλογικού συμφέροντος και αυτό δεν φαίνεται να αλλάζει, αν δεν γίνει σοβαρή προσπάθεια ενημέρωσης των πολιτών, αλλά και κυρίως αν δεν συμμετάσχει στην όλη προσπάθεια η εκπαιδευτική κοινότητα. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να αγνοήσουμε και τις αντιδράσεις μεγάλων εταιρειών, τα οικονομικά συμφέροντα των οποίων δεν συμβαδίζουν με το μέτρο της ανακύκλωσης. Γενικά, ο συγγραφέας έχει μεγάλη εμπιστοσύνη στους νέους και γνωρίζει ότι καμιά αλλαγή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς τη συμμετοχή τους. Οι νέοι είναι οι μόνοι που μπορούν να καταλάβουν καλύτερα τους κινδύνους που απειλούν τον πλανήτη, να δείξουν τόλμη και αποφασιστικότητα και να απαιτήσουν από τους μεγαλύτερους να κάνουν το ίδιο.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 55)

Στην περιοχή σας οργανώνεται από τον Δήμο και διάφορες οικολογικές ομάδες μια εκστρατεία διαφώτισης των πολιτών για τη μείωση της ρύπανσης και των σκουπιδιών. Η τάξη σας ανέλαβε να γράψει ένα κείμενο τεσσάρων παραγράφων, το οποίο θα απευθύνεται στους μεγαλύτερους συμπολίτες σας. Αφού περιγράψετε την κατάσταση, να τους προτείνετε τρόπους με τους οποίους θα βοηθήσουν να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ρύπανσης και των σκουπιδιών στην πόλη σας.

Αγαπητοί συμπολίτες

Όλοι γνωρίζετε το τεράστιο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο δήμος μας με τα σκουπίδια. Ένα πρόβλημα που δεν είναι καινούριο αλλά που όσο περνάει ο καιρός η

επίλυσή του γίνεται ακόμα και πιο δύσκολη. Και όμως η διαρκώς αυξανόμενη ποσότητα απορριμμάτων στον δήμο μας επιβάλλει άμεση λύση.

Φυσικά τη μεγαλύτερη ευθύνη για την καθαριότητα την έχει ο Δήμος, οποίος θα πρέπει να αυξήσει το προσωπικό στον τομέα της καθαριότητας, να φροντίσει ώστε η αποκομιδή των σκουπιδιών να γίνεται σε πιο τακτά χρονικά διαστήματα, να εφοδιάσει όλες τις γειτονιές με περισσότερους κάδους απορριμμάτων και ανακύκλωσης, αλλά και περισσότερα καλαθάκια, τα οποία βρίσκουμε μόνο στις κεντρικές λεωφόρους, να δημιουργήσει εθελοντικές ομάδες καθαριότητας και ενημέρωσης των πολιτών στις γειτονιές στις πόλεις, ώστε όλοι να κατανοήσουν πόσο σημαντική είναι η καθαριότητα αλλά και η ανακύκλωση.

Πέρα από την ευθύνη της δημοτικής αρχής και του προσωπικού που ασχολείται στον τομέα της καθαριότητας υπάρχει και η προσωπική ευθύνη του καθενός από εμάς. Για να είναι καθαρή η πόλη μας, θα πρέπει να ξεκινήσουμε την καθαριότητα πρώτα από την γειτονιά μας. Σίγουρα οι εργαζόμενοι στην καθαριότητα θα πρέπει να μαζεύουν τα σκουπίδια όμως έχετε ποτέ σκεφτεί μήπως εμείς ρυπαίνουμε την πόλη μας χωρίς να το καταλάβουμε; Έχετε αναρωτηθεί πόσο πιο καθαρή θα ήταν η πόλη μας αν αντί να πετάξουμε απερίσκεπτα κάτω το χαρτί ή το πλαστικό μπουκάλι το κρατούσαμε λίγο και το ρίχναμε στο επόμενο καλάθι που θα συναντούσαμε; Έχετε αναρωτηθεί πόση δυσοσμία θα γλιτώναμε, αν αντί να πετάμε τα σκουπίδια μας έξω από τον κάδο του σπιτιού μας, επειδή δεν χωράνε, αναζητούσαμε έναν άλλο άδειο κάδο, λίγα μέτρα πιο κάτω, για να τα πετάξουμε εκεί τα σκουπίδια μας;

Τέλος, εκτός από τον δήμο και τους απλούς πολίτες εκείνοι που θα πρέπει να ενδιαφερθούν για την καθαριότητα είναι οι επαγγελματίες και οι διάφορες ενώσεις των πολιτών. Οι επαγγελματίες της πόλης μπορούν να βοηθήσουν π.χ. με τη δενδροφύτευση, με την έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων σχετικά με την καθαριότητα και τη διανομή τους στους πολίτες κ.ά.

Σίγουρα η απόκτηση περιβαλλοντικής συνείδησης είναι δύσκολη υπόθεση, αν όμως υπάρχει θέληση και όλοι να συμβάλλουν στον βαθμό που αναλογεί στον καθένα.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

 ARNOS
Online Education ...Πράξεις Παιδείας!

Ε. ΠΟΛΥΤΡΟΠΙΚΟΤΗΤΑ

Πολυτροπικό κείμενο (συνδυάζει εικόνα και λόγο)

Κείμενο 12 [Ένας λύκος... στον υπολογιστή σας] σελ. 56

Ακούω και μιλώ (σελ. 56)

1. Για ποιους λόγους τα κείμενα αυτά είναι πιο πετυχημένα με τις εικόνες που τα συνοδεύουν από ό,τι θα ήταν χωρίς αυτές;

Στο **κείμενο 12** οι δύο φωτογραφίες με το λύκο ενισχύουν το μήνυμα του κειμένου με στόχο την ευαισθητοποίηση του αναγνώστη.

Στο **κείμενο 13** ο χάρτης συμπληρώνει το νόημα των λέξεων (πώς να πάτε) και οι υπόλοιπες φωτογραφίες κάνουν το κείμενο πιο ελκυστικό.

2. Το **κείμενο 12** είναι μια σελίδα του διαδικτύου. Ποιας εταιρείας την ιστοσελίδα επισκεφτήκαμε και βρήκαμε το κείμενο; Τι είδους εταιρεία είναι αυτή; Ποιες άλλες πληροφορίες για την εταιρεία αυτή είναι διαθέσιμες στην ίδια ιστοσελίδα;

- Επισκεφτήκαμε τη σελίδα της περιβαλλοντικής εταιρίας «Αρκτούρος».
- Ο Αρκτούρος είναι μια ελληνική, μη κυβερνητική και μη κερδοσκοπική οικολογική οργάνωση που ιδρύθηκε το 1992 με στόχο τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος.

Εκτός από τα παραπάνω στην σελίδα υπάρχουν διάφοροι υπερσύνδεσμοι που παραπέμπουν τον επισκέπτη στις δράσεις της οργάνωσης. Συγκεκριμένα για: τις Δράσεις, το Περιβαλλοντικό Κέντρο, την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, τη Βαλκανική Συνεργασία, τον Εθελοντισμό, τη Μικρή Άρκτο, τις Εκδόσεις, τους τρόπους που μπορεί κάποιος να υποστηρίξει το έργο του Αρκτούρου, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας. Στη δεξιά πλευρά της σελίδας υπάρχουν υπερσύνδεσμοι για πληροφορίες που αφορούν διάφορα ζώα, ανάμεσά τους και ο λύκος.

3. Ποιον ρόλο παίζει η κεντρική φωτογραφία του **κειμένου 12**. Για ποιον λόγο νομίζετε ότι την έβαλαν οι δημιουργοί της ιστοσελίδας; • Για ποιο λόγο έγραψαν τις λέξεις «λύκος», «μαζί», «μέλλον» με μεγαλύτερα γράμματα;

• Οι υπεύθυνοι της ιστοσελίδας επέλεξαν να βάλουν στο κέντρο μια μεγάλη φωτογραφία του λύκου για να προξενήσουν αμέσως το ενδιαφέρον του επισκέπτη και το θέμα γίνεται άμεσα αντιληπτό χωρίς να χρειάζεται να απαιτείται ανάγνωση του κειμένου.

• Οι λέξεις «λύκος», «μαζί», «μέλλον» είναι γραμμένες με μεγάλα γράμματα για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον και την προσοχή του αναγνώστη. Οι λέξεις αυτές θα είναι οι πρώτες που θα διαβάσει και συγχρόνως εκείνες που περιέχουν το μήνυμα που θέλει να μεταδώσει ο πομπός. Απευθύνονται στο συναίσθημα του αναγνώστη

ώστε να ευαισθητοποιηθεί και να συμμετέχει **μαζί** με άλλους σε μια ομάδα που στόχο έχει τη σωτηρία, δηλαδή **το μέλλον**, του **λύκου**.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 57)

1. Ποιες από τις λειτουργίες της εικόνας, τις οποίες διαβάσατε παραπάνω (Οι πρώτες μου γνώσεις για την πολυτροπικότητα), επιτελεί κάθε εικόνα από αυτές που συνοδεύουν τα κείμενα 12 και 13;

Στο κείμενο 12 η φωτογραφία του λύκου ενισχύουν το μήνυμα ου κειμένου με στόχο την ευαισθητοποίηση του αναγνώστη.

Στο κείμενο 13 ο χάρτης συμπληρώνει το νόημα των λέξεων του κειμένου.

2. Βρείτε φωτογραφίες και χάρτη μιας ήσυχης παραλίας από τη μια και ενός πολυσύχναστου τουριστικού θέρετρου από την άλλη. • Γράψτε τα αντίστοιχα κείμενα και φτιάξτε δύο αποσπάσματα οδηγών διακοπών που να έχουν τη μορφή του κειμένου 13. Τα κείμενά σας θα ενσωματωθούν σε πόστερ που φτιάχνει η τάξη σας (βλ. Διαθεματική εργασία στο τέλος της ενότητας).

Πάμε... διακοπές στην ΠΑΡΑΛΙΑ του ΒΟΪΔΟΜΑΤΗ

Ο Βοϊδομάτης ή Βουϊδόματος βρίσκεται 62km νότια του Ηρακλείου και 2.5km ανατολικά του οικισμού [Τρεις Εκκλησιές](#). Η περιοχή βρίσκεται κρυμμένη στις νότιες απότομες πλαγιές των Αστερουσίων. Στον Βοϊδομάτη καταλήγει το επιβλητικό φαράγγι του Μεσοσφήνη με πανύψηλα τοιχώματα και άγρια βράχια, ένα πολύ συνηθισμένο τοπίο για τα Αστερούσια. Στην έξοδο του

φαραγγιού, σχηματίζεται μια μοναδική παραλία με χοντρή άμμο και καταγάλανα νερά. Μέσα στη θάλασσα υπάρχουν δύο μεγάλοι όμορφοι βράχοι, ενώ στα ανατολικά υπάρχει ένα τεράστιο σπήλαιο, το οποίο προκαλεί δέος. Αυτό το θαλάσσιο σπήλαιο είναι το Μάτι του Βοδιού (ή βοϊδομάτι)!

πώς να πάτε: Για να φτάσετε σ' αυτόν τον μικρό παράδεισο, θα πρέπει να ακολουθήσετε τον δρόμο που ξεκινάει από τις Τρεις Εκκλησιές. Πρόκειται για έναν κακό χωματόδρομο, περίπου 5 χλμ, γι' αυτό και η πρόσβαση δεν είναι πολύ εύκολη. Θα παρκάρετε στον δρόμο που βρίσκεται ακριβώς πάνω από την παραλία και ύστερα από μικρή κατάβαση στα βράχια θα βρεθείτε στην παραλία.

τι θα κάνετε: Στην παραλία του Βοϊδομάτη δεν θα βρείτε ανέσεις. Η περιοχή δεν έχει υποδομές όπως διαμονή, φαγητό ή ξαπλώστρες για την παραλία. Υπάρχει όμως σκιά καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας λόγω των ψηλών βράχων και μιας μεγάλης σπηλιάς που υπάρχει εκεί. Είναι ιδανικό μέρος για τους λάτρεις της ηρεμίας! Ακριβώς δίπλα στον Βοϊδομάτη (από την ανατολική πλευρά) υπάρχει άλλη μια πανέμορφη παραλία με το όνομα πλύσιμο, που δυστυχώς η πρόσβασή της γίνεται μόνο μέσω θάλασσας. Αξίζει όμως να περπατήσετε έως εκεί για να τη δείτε από ψηλά. Όταν αποφασίσετε να φύγετε από τον Βοϊδομάτη καλό θα είναι να επιλέξετε ως δρόμο επιστροφής τον ίδιο δρόμο, δηλαδή από τις Τρεις Εκκλησιές.

Πάμε... διακοπές στη ΝΑΟΥΣΑ της ΠΑΡΟΥ

πώς θα πάτε: Από το λιμάνι του Πειραιά στο λιμάνι της Παροικιάς φθάνετε σε, περίπου, 4,5 ώρες με τα συμβατικά πλοία και 3 ώρες, περίπου, με τα ταχύπλοα. Υπάρχει και η ακριβότερη επιλογή του αεροπλάνου. Το λιμάνι και το αεροδρόμιο της Πάρου βρίσκονται στην Παροικιά.

μετακινήσεις: Αν δεν έχετε δικό σας αμάξι, μπορείτε να νοικιάσετε αυτοκίνητο ή μηχανάκι σε αρκετά προσιτές τιμές. Η

μετακίνηση με τα ΚΤΕΛ είναι οργανωμένη και τα δρομολόγια συχνά ειδικά μεταξύ Παροικιάς - Νάουσας αλλά και για γνωστές παραλίες όπως π.χ. η Πούντα.

τι θα κάνετε: Η πρώτη οδηγία που δίνουμε σε όσους αγαπάμε είναι να παραμείνουν μακριά από το νησί από το τέλος Ιουλίου ως τις 20 Αυγούστου. Τους υπόλοιπους τους στέλνουμε τον Δεκαπενταύγουστο, όταν χρειάζεσαι μέσον για να περπατήσεις στα σοκάκια της Νάουσας. Αν θέλετε να αποφύγετε τον εφιάλτη του παρκαρίσματος, πρέπει να μείνετε μέσα στη Νάουσα, να πηγαينوέρχεστε με τα πόδια στο κέντρο και να χρησιμοποιείτε αυτοκίνητο μόνο

για τις παραλίες. Από τη Νάουσα μπορείτε να επισκεφτείτε τις παραλίες της Πάρου. Το νησί είναι προικισμένο με πανέμορφες παραλίες με πεντακάθαρα νερά. Ενδεικτικά : • **Χρυσή Ακτή**, με χρυσαφένια άμμο, όπως προδίδει και το όνομά της, ρηγά γαλάζια νερά, τεράστια έκταση και δυνατότητα για θαλάσσια σπορ. Κάθε καλοκαίρι διοργανώνεται εδώ και το πρωτάθλημα wind-surfing. • **Φάραγγας**, από τις ωραιότερες και λιγότερο γνωστές παραλίες της Πάρου που πραγματικά αξίζει να

ανακαλύψετε. Άμμος και ρηγά νερά και εδώ. Διαθέτει λίγες ομπρέλες και ξαπλώστρες. •**Κολυμπήθρες**, πασίγνωστη αμμουδιά κυρίως για τους γρανιτένιους βράχους της που εξαιτίας της αποσάθρωσης έχουν πάρει διάφορα σχήματα, δημιουργώντας φυσικές κοιλάτρες (σαν κολυμπήθρες) που γεμίζουν με θαλασσινό νερό. •**Λίμνες**, κοντά στις Κολυμπήθρες, με άμμο και απίστευτα ρηγά νερά, κατάλληλη για οικογένειες και μικρά παιδιά. • **Πιπέρι** (μικρό και μεγάλο), η αγαπημένη παραλία των Ναουσαίων, με πανεύκολη πρόσβαση με τα πόδια κ.ά.

http://www.travelplorer.gr/ViewTravelGuide.jsp?guide_id=1012

διαμονή, φαγητό, διασκέδαση: Στην Παροικιά και τη Νάουσα υπάρχουν υποκαταστήματα των μεγαλύτερων τραπεζών. Σχετικά με τις τιμές, γενικότερα, στην Πάρο μπορείτε να βρείτε και τα πολύ ακριβά μαγαζιά και ακριβά εστιατόρια αλλά και μαγαζιά και ταβέρνες με πιο προσιτές τιμές. Το λιμανάκι της Νάουσας είναι γεμάτο με ταβέρνες και ψαροταβέρνες με θαλασσινά και ψαρικά (δοκιμάστε χταπόδι, καλαμαράκια και οπωσδήποτε γαρίδες σαγανάκι). Επίσης, μην παραλείψετε τη «γούνα», μια ντόπια παραδοσιακή συνταγή για ψάρι. Μετά το φαγητό, απογειώστε τη γεύση σας με τους υπέροχους, θρυλικούς λουκουμάδες του νησιού (σκέτους, με μέλι, με κανέλα, με σοκολάτα, με τριμμένο μπισκότο ή παγωτό). Για μαγειρευτά, σπιτικό φαγητό, οικογενειακή ατμόσφαιρα και εξαιρετικά προσιτές τιμές επιλέξτε την παραλία Λίμνες, στον δρόμο προς τις Κολυμπήθρες (διαθέτει και ενοικιαζόμενα δωμάτια). Φυσικά, σε όλο το νησί υπάρχουν και εστιατόρια με ντόπιες συνταγές, διάφορα κρεατικά και υπέροχο μοσχάρακι στο πήλινο.

Η Νάουσα αδιαμφισβήτητα κρατάει τα πρωτεία της νυχτερινής διασκέδασης. Όσον αφορά τον τόπο διαμονής, υπάρχουν διάφορες επιλογές, για όλα τα βαλάντια.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

TM ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Ήσυχες γραφικές παραλίες ή πολυσύχναστα τουριστικά θέρετρα;»

Από περιοδικά, εφημερίδες, τουριστικούς οδηγούς, λογοτεχνικά έργα, εγκυκλοπαίδειες, το διαδίκτυο, σχολικά βιβλία Ιστορίας και Γεωγραφίας, βρείτε κείμενα και εικόνες, φωτογραφίες και σκίτσα που να αφορούν ήσυχες παραλίες από τη μια και παραθαλάσσια μέρη με μεγάλη τουριστική κίνηση από την άλλη. Χωριστείτε σε ομάδες.

1η ομάδα: Οργανώστε το υλικό που θα βρείτε, βάλτε τίτλους, προσθέστε σχόλια στις εικόνες, γράψτε τις δικές σας περιγραφές στα τοπία και φτιάξτε ένα πόστερ / μία αφίσα για την τάξη σας.

2η ομάδα: Γράψτε ένα κείμενο 2-3 παραγράφων με επιχειρήματα υπέρ των διακοπών σε ήσυχες γραφικές παραλίες και ένα άλλο υπέρ των διακοπών σε πολυσύχναστα τουριστικά θέρετρα.

- Στη συνέχεια αξιολογήστε τα κείμενα αυτά, διαλέξτε τα δύο πιο αποτελεσματικά, με βάση κριτήρια τα οποία θα συμφωνήσετε με τον καθηγητή σας, και προσθέστε τα στην αφίσα.

3η ομάδα: Ρωτήστε 100 ανθρώπους από το σχολικό, το οικογενειακό και το ευρύτερο κοινωνικό σας περιβάλλον αν προτιμούν διακοπές σε μια ήσυχη γραφική παραλία ή σε ένα πολυσύχναστο τουριστικό θέρετρο. Αποδώστε το αποτέλεσμα σχηματικά είτε με ένα ραβδόγραμμα είτε με μία πίτα είτε με οποιαδήποτε άλλη μαθηματική παράσταση θέλετε, αξιοποιώντας γνώσεις και υλικό από το μάθημα της Πληροφορικής. Εξηγήστε με ένα σύντομο συνοδευτικό κείμενο τι παρουσιάζει η παράσταση που θα φτιάξετε και προσθέστε τη στην αφίσα.

› Μην ξεχάσετε, επίσης, να βάλετε τους δύο οδηγούς διακοπών (Πολυτροπικότητα, Διαβάζω και γράφω, ερώτ. 2) που φτιάξατε.

- **1η ομάδα** θα συλλέξει φωτογραφίες από διάφορα τοπία και θα πλαισιώσει με ανάλογα σχόλια το φωτογραφικό υλικό.
(Ακολουθεί ένα ενδεικτικό παράδειγμα)

- **Λεζάντα:** Μια κατάφυτη παραλία στη Σκόπελο.
- **Περιγραφή:** Η παραλία Πάνορμος στη Σκόπελο είναι από τις πιο όμορφες του νησιού. Με την πρώτη ματιά πραγματικά εντυπωσιάζει με το κατάφυτο δάσος από πεύκα που την περιτριγυρίζει, τα νερά φαίνονται κρυστάλλινα και πεντακάθαρα, περιμετρικά της παραλίας, στα ριζά του δεντροφυτεμένου λόφου, διακρίνονται πολλά σπίτια με κεραμίδια, στη θάλασσα επιπλέον αρκετές βάρκες, ενώ διακρίνονται και κάποιοι λουόμενοι να κάνουν ηλιοθεραπεία. Ο συνδυασμός κατάφυτου δάσους και πεντακάθαρης θάλασσας είναι πραγματικά σπάνιος και εντυπωσιακός ενώ οι ανθρώπινες παρεμβάσεις δεν φαίνεται να έχουν αλλοιώσει την ομορφιά του φυσικού τοπίου. Σίγουρα αξίζει τον κόπο να επισκεφτεί κάποιος αυτή την υπέροχη παραλία.

2η ομάδα: (επιχειρήματα υπέρ των διακοπών σε ήσυχες γραφικές παραλίες και υπέρ των διακοπών σε πολυσύχναστα τουριστικά θέρετρα)

εισαγωγή: Θα γράψετε την άποψή σας σχετικά με το θέμα, δηλαδή τα προτερήματα των διακοπών σε ήσυχες γραφικές παραλίες ή των διακοπών σε πολυσύχναστα τουριστικά θέρετρα.

Ανάπτυξη των επιχειρημάτων σας

α. Επιχειρήματα υπέρ των διακοπών σε ήσυχες παραλίες: σωματική και ψυχική ξεκούραση, ιδανικές για οικογένειες με παιδιά, για ηλικιωμένους, απομάκρυνση από την ένταση και τους ξέφρενους ρυθμούς της πόλης, επαφή με τη φύση, γνωριμία με άλλους ανθρώπους που επιλέγουν αυτόν τον τρόπο για τις διακοπές τους, στενότερες σχέσεις με τους ντόπιους και δημιουργία πιο προσωπικών σχέσεων

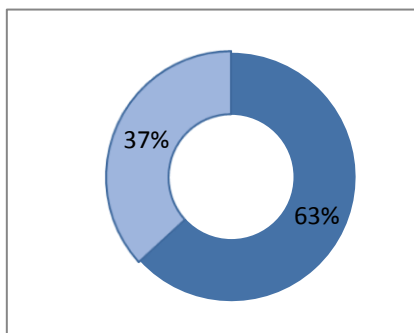
β. Επιχειρήματα υπέρ των διακοπών σε πολυσύχναστα θέρετρα: ενασχόληση με θαλάσσια σπορ και δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θάλασσα και που δύσκολα πραγματοποιούνται τον χειμώνα στην πόλη, ευκαιρία για διασκέδαση και διαφυγή από τα προβλήματα της καθημερινότητας, εκδήλωση εξωστρέφειας και επαφή με πολλούς παραθεριστές που επιλέγουν αυτόν τον τρόπο διακοπών

Διαφορετικές απόψεις: μπορείτε να αντικρούσετε τα θετικά των δύο παραπάνω επιλογών και να προσθέσετε αυτά που θεωρείτε ως αρνητικά τους.

Συμπέρασμα: οι προσωπικές σας απόψεις

3η ομάδα: Μπορείτε να καταρτίσετε ερωτηματολόγια και με βάση αυτά να πάρετε συνεντεύξεις από ανθρώπους του ευρύτερου περιβάλλοντός σας (του οικογενειακού, του σχολικού και του ευρύτερου κοινωνικού) και να μάθετε σχετικά με τις συνήθειές τους και με τις επιλογές τους όταν κάνουν διακοπές, προκειμένου να χρησιμοποιήσετε τις εμπειρίες τους για να στηρίξετε τη μία ή την άλλη επιλογή.

Στο τέλος μπορείτε να παρουσιάσετε και ένα γενικό γράφημα (όπως το παραπάνω δεξιά), όπου θα παρουσιάσετε τα αποτελέσματα της έρευνάς σας: π.χ. 37% επιλέγει ήσυχες διακοπές και το 63% επιλέγει διακοπές σε πολυσύχναστες παραλίες.

Ας θυμηθούμε ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ Σ' ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

Υπάρχουν τρία είδη κειμένου:

- α. περιγραφικό
- β. αφηγηματικό
- γ. επιχειρημάτων
 - Η περιγραφή συνδέεται με τον **χώρο**.
 - Σε ένα κείμενο μπορεί να περιγραφεί ένα *τοπίο*, ένα ζώο, ένα κτίσμα, ένα πρόσωπο.

▸ Η αφήγηση συνδέεται με τον **χρόνο** και χαρακτηριστικό της γνώρισμα είναι η χρήση λέξεων ή φράσεων που δείχνουν τη **χρονική σειρά των γεγονότων και την αιτιολογική σχέση μεταξύ τους**.

▸ Κείμενα επιχειρημάτων χρησιμοποιούμε για να **υποστηρίξουμε τις θέσεις μας ή για να αντικρούσουμε τις θέσεις των άλλων**.

▸ Πολυτροπικά ονομάζονται τα κείμενα που συνδυάζουν **κείμενο και εικόνα**.

▸ Με την περίληψη **συμπυκνώνουμε** το βασικό περιεχόμενο ενός κειμένου.

▸ Για να γράψουμε την περίληψη ενός κειμένου: (βάλτε στη σωστή σειρά τα βήματα που ακολουθούμε)

- ε. διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενο,
- β. εντοπίζουμε το κεντρικό θέμα του κειμένου,
- α. υπογραμμίζουμε τις βασικές λέξεις κάθε παραγράφου,
- δ. γράφουμε πλαγιότιτλους σε κάθε παράγραφο,
- γ. γράφουμε την περίληψη.

Επιμέλεια: Αγγελική Χαιρέτη

...Πράξεις Παιδείας!